

รวมกฎหมายมายหลัก

e - ทัั้งปี พ.ศ. ๒๕๕๑

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

เล่ม ๒

รวมกฎหมายหลัก ทัั้งปี พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๖๔

และจัดทำบริการทุกปีตลอดไป

WWW.Soutpaisallaw.com

แทนหนังสือ ปละ 1 ตู 20,000.- เป็น e-book เพียง 2,000.-

พิเศษ สั่งซื้อทัั้งชุด 20 ปี เพียง 20,000.- (ถูกว่า 20 เท่า)

E ๗๓๙ รวมกฎหมายหลัก ทั้งปี พ.ศ. ๒๕๕๑

จัดทำโดย : สำนักพิมพ์สุตราไพศาล

© สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์พิมพ์ พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยสำนักพิมพ์สุตราไพศาล ห้ามนำส่วนใดส่วนหนึ่งของหนังสือเล่มนี้ไปลอกเลียนแบบ ทำสำเนา ถ่ายเอกสาร หรือนำไปเผยแพร่บนอินเทอร์เน็ต และเครือข่ายต่าง ๆ รวมถึงการส่ง Line , IA - book นอกจากจะได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรเท่านั้น ชื่อผลิตภัณฑ์และเครื่องหมายต่าง ๆ ที่อ้างถึงเป็นของสำนักพิมพ์สุตราไพศาล กรณีใช้งานควรมีต้นฉบับประกอบด้วยเช่นกัน เป็นการแสดงความสุจริต ไม่ละเมิดสิทธิ

บรรณาธิการ นางสาวจิตภา ดิษฐ์กระจัน
ปีที่จัดทำ พฤษภาคม ๒๕๖๓

พิมพ์ที่และจำหน่ายปลีก - ส่ง โดย
สำนักพิมพ์สุตราไพศาล
๑๕๕ ถนนเพชรเกษม ๖๓ ซอยวัดม่วง
แขวงหลักสอง เขตบางแค กทม. ๑๐๑๖๐
Fax. ๐ - ๒๕๕๕ - ๕๐๒๗
www.Soutpaisallaw.com

กฎหมาย D

บริการสั่งพิมพ์ : จำหน่ายปลีก - ส่ง
กว่า ๒,๓๐๐ รายการ ครอบคลุมถึง
ตัวบท - อธิบาย - แปล - ฎีกา - ตัวอย่าง
มีจำหน่าย ณ ร้านกฎหมายประจำอำเภอ
ร้านซีเอ็ดบุ๊คทุกสาขา และตัวแทนทุกจังหวัด

หมายเลขบัญชี “สุตราไพศาล”
โอนแล้วโทรแจ้ง จัดส่งกฎหมายอื่น
๒,๓๐๐ รายการ ที่มีใช้
E (Electronic Book)

ธนาคาร	ออมทรัพย์
กสิกรไทย	053-2-13352-1
กรุงเทพ	120-4-91552-2
กรุงไทย	040-1-01272-7
กรุงศรีอยุธยา	300-1-17888-8
ทหารไทย	019-2-44357-0
ไทยพาณิชย์	112-2-04179-2

สายด่วนโทรสั่ง
(ทุกวัน ๐๗.๐๐ - ๒๐.๐๐ น.)
๐๘๖ - ๖๒๕๕๕๕๐ เก่ง
๐๘๘ - ๒๘๙๑๗๑๕ อรทัย
๐ - ๒๕๑๓ - ๕๓๕๙ โทรศัพท์

รวมกฎหมายหลัก

ทั้งปี พ.ศ. ๒๕๕๑

เรื่อง / ฉบับ นับหน้า กอร์ปด้วย .-

๑๑๑	พระราชบัญญัติ	๒๘	คำวินิจฉัย ศร
๑๔๕	พระราชกฤษฎีกา	๓๔๔	ประกาศ
-	พระราชกำหนด	๗๖	ระเบียบ
๑๕๕	กฎ , กฎกระทรวง	๑๖	อื่น ๆ
๕	ข้อกำหนด		
๒	ฎ.อม.		
		๘๘๒	รวมเรื่อง : ฉบับ

E รวมกฎหมายหลัก ๒๐ ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๖๔

เป็นเล่ม ปีละ ๒๐,๐๐๐.- " ๒๐ ปี ๔๐๐,๐๐๐.- "

e-book ยกชุด ๒๐ ปี ๔๐,๐๐๐.- สั่งซื้อใน พ.ศ. ๒๕๖๓ เพียง ๒๐,๐๐๐.-

(ยังจะได้รับแถม ๓ รายการ มูลค่า ๖,๐๐๐ ฟรี)

เหลือซื้อปีละ ๒๐,๐๐๐.- เป็น e เพียงปีละ **๒,๐๐๐.-**

รวมกฎหมายหลัก

ทั้งปี พ.ศ. ๒๕๕๑

ตัวอย่าง

“คำวินิจฉัยของศาล
รัฐธรรมนูญ ๒”

สารบัญ

หน้า

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ๒

- คำวินิจฉัยที่ ๒๑/๒๕๕๐ เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ขอให้คณะกรรมการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดกรณีนายเฉลิม เหล่าสุวรรณ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ 1
- คำวินิจฉัยที่ ๒๒/๒๕๕๐ เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมือง ขอให้คณะกรรมการรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคธรรมชาตไทย 79
- คำวินิจฉัยที่ ๒๓/๒๕๕๐ เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมือง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคไทยช่วยไทย 178
- คำวินิจฉัยที่ ๒๔/๒๕๕๐ เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ขอให้คณะกรรมการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดกรณีนายภูทรบพท วรวรรณปรีชา สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ 312
- คำวินิจฉัยที่ ๒๕/๒๕๕๐ เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ขอให้คณะกรรมการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดกรณีนายพรเทพ ศิลาแรง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระบุรี จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้ว เป็นเวลาหนึ่งปี 379

- คำวินิจฉัยที่ ๒๖/๒๕๕๐ เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ขอให้คณะกรรมการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดกรณีนายพงษ์ศักดิ์ มะลิแยม สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรปราการ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี 454
- คำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๕๑ เรื่อง พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสอง และวรรคสี่ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่ 528
- คำวินิจฉัยที่ ๒/๒๕๕๑ เรื่อง ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๑ 661

คำวินิจฉัยที่ ๒๑/๒๕๕๐

เรื่องพิจารณาที่ ๑๓/๒๕๕๐

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลรัฐธรรมนูญ

วันที่ ๑ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๐

ระหว่าง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ร้อง
นายเฉลิม เหล่าสุวรรณ ผู้ถูกร้อง

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดกรณีนายเฉลิม เหล่าสุวรรณ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ผู้ร้อง ส่งคำร้อง ลงวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๕๐ ขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ ประกอบประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ มาตรา ๓๕ กรณีนายเฉลิม เหล่าสุวรรณ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในเวลาที่กำหนดกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลานานหนึ่งปี

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบ สรุปได้ว่า นายเฉลิม เหล่าสุวรรณ ผู้ถูกร้อง ดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา ได้รับเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ และพ้นจากตำแหน่งเนื่องจากสมาชิกภาพสิ้นสุดลงตามอายุของสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗

เนื่องด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ (๕) มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ และประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๒ ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ ได้กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีรายได้ในปีงบประมาณที่ผ่านมาไม่ต่ำกว่าหนึ่งร้อยล้านบาท เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในสามสิบวัน ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี

จากการตรวจสอบปรากฏว่า ในปีงบประมาณ ๒๕๔๒ องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา มีรายได้รวมทั้งสิ้น ๑๕๓,๔๔๘,๓๕๕.๖๑ บาท ซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด มีผลให้ผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ฯ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๓ ภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี รวม ๓ ครั้ง และปรากฏว่า ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชี ฯ เพียง ๒ ครั้ง คือ กรณีเข้ารับตำแหน่งยื่นเมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๓ และกรณีพ้นจากตำแหน่งยื่นเมื่อวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๗ ส่วนกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ซึ่งต้องยื่นภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อผู้ร้อง ภายในเวลาที่กฎหมายกำหนดแต่อย่างใด สำนักงาน ป.ป.ช. จึงมีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริง รวม ๓ ฉบับ คือ (๑) หนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๓๕๘ ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๘ (๒) หนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๓๖๕ ลงวันที่ ๘ สิงหาคม

๒๕๔๘ และ (๓) หนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๑๑๓๐ ลงวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๕

ต่อมาผู้ร้องได้มีคำสั่งให้รวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติม สรุปได้ดังนี้

(๑) คำสั่ง ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๓๘๕ ลงวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๐ ถึง ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา ขอเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการเข้ารับตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่ง รวมทั้งเอกสารหลักฐาน กรณีองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาได้ดำเนินการแจ้งให้ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อผู้ร้อง ซึ่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาได้มีหนังสือ ที่ สข ๕๑๐๐๒/๘๔๕ ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๐ ส่งสำเนาเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับผู้ถูกร้องมาให้ผู้ร้องทราบ สรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบตามลำดับ คือ หนังสือ ที่ สข (ส.จ.) ๕๑๐๐๒/๐๕๔ ลงวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๔๕ แจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบเกี่ยวกับหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อผู้ร้องภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี หากไม่ปฏิบัติตามจะเป็นกรณีใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบภายในเวลาตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนด มีผลทำให้ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีต้องพ้นจากตำแหน่งและห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปี นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งและมีมูลเป็นความผิดอาญา หนังสือ ที่ สข ๕๑๐๐๒/ว.๐๑๑ ลงวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๔๗ แจ้งให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาเข้าร่วมประชุม รับฟังคำชี้แจงเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน จากเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. ก่อนถึงกำหนดพ้นจากตำแหน่ง (๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗) และหนังสือ ที่ สข ๕๑๐๐๒/ว.๐๕๑ ลงวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๔๘ แจ้งให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาเตรียมยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ต่อผู้ร้อง ระหว่างวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ ถึงวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๘ โดยได้ส่งบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินมาพร้อมด้วย

(๒) คำสั่ง ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๐๗๒ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๐ ถึง นางสายใจ เรืองกุล ผู้รับหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๓๕๘ ลงวันที่

๑๒ เมษายน ๒๕๔๘ นางสาวใจให้ถ้อยคำสรุปได้ว่า พยานเป็นญาติกับผู้ถูกร้อง ประกอบอาชีพทำสวนยางพารา และเป็นแพทย์ประจำตำบล พยานเป็นผู้รับหนังสือของสำนักงาน ป.ป.ช. แทนผู้ถูกร้องเมื่อรับหนังสือแล้ว ได้นำไปให้นางสาววันดี เหล่าสุวรรณ ซึ่งเป็นบุตรสาวของผู้ถูกร้อง

(๓) คำสั่ง ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๐๗๓ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๐ ถึงนางสาววันดี เหล่าสุวรรณ ผู้รับหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๑๓๗๕ ลงวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๔๘ และหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๑๑๓๐ ลงวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ นางสาววันดีให้ถ้อยคำสรุปได้ว่า พยานเป็นบุตรสาวของผู้ถูกร้อง ประกอบอาชีพรับราชการครู พยานเป็นผู้รับหนังสือของสำนักงาน ป.ป.ช. ดังกล่าวแทนผู้ถูกร้องเมื่อรับหนังสือแล้วได้นำไปให้ภรรยาของผู้ถูกร้องทั้งสองฉบับ รวมถึงหนังสือที่ได้รับจากนางสาวใจ เรืองกุล

(๔) คำสั่ง ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๐๗๕ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๐ ถึงนายสรรเพชญ กุลวิจิตร เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ระดับ ๗ ๖ องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา นายสรรเพชญ ให้ถ้อยคำสรุปได้ว่า พยานมีหน้าที่ประสานงานกับสมาชิกสภาฯ และสำนักงาน ป.ป.ช. เกี่ยวกับเรื่องการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ซึ่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา ได้มีหนังสือ ที่ สข (ส.จ.) ๕๑๐๐๒/๐๕๔ ลงวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๔๕ แจ้งเรื่องการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่นต่อผู้ร้อง รวมทั้งได้นำหนังสือกรมการปกครอง ลับ ค่วนมาก ที่ มท ๐๓๑๓.๑/ว.๘๕ ลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๔๕ เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวแจ้งให้ทราบในที่ประชุมสภาฯ สมัยประชุมสามัญ สมัยที่ ๒ ครั้งที่ ๒ ประจำปี ๒๕๔๕ นอกจากนั้นในช่วงวันที่ ๑๗ ตุลาคม ถึงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๔๕ เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. ได้มาปฏิบัติราชการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่นที่ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งไว้ แต่ยังดำเนินการไม่เรียบร้อยและตรวจสอบกรณีอื่น ๆ พยานเป็นผู้ประสานงานกับเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. และผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่น ซึ่งผู้ถูกร้องก็ได้เข้าพบเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. เมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๔๕

(๕) คำสั่ง ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๐๗๘ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๐ ถึงนางสาวเฉลียว จันทรัตน์ ผู้อำนวยการกองกิจการสภา องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา นางสาวเฉลียวให้ถ้อยคำสรุปได้ว่า พยานมีหน้าที่ในการจัดการประชุมสภาฯ และประชุมคณะกรรมการสภาฯ รวมทั้ง

ดูแลเรื่องสิทธิและสวัสดิการของสภาฯ ทั้งหมด พยานได้เชิญเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. มาให้ความรู้ในเรื่องการยื่นบัญชีฯ เมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๔๗ ซึ่งเป็นช่วงที่ผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่นใกล้พ้นตำแหน่ง ปรากฏว่าผู้ถูกร้องไม่ได้เข้าร่วมรับฟังแต่อย่างใด

(๖) คำสั่ง ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๐๘๐ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๐ ถึงนายกม เรื่องกุล อติตรอนนายกและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา นายกมให้ถ้อยคำสรุปได้ว่า พยานได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อผู้ร้อง ทั้งกรณีเข้ารับตำแหน่ง กรณีพ้นจากตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี รวม ๓ ครั้ง โดยทราบจากเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. ที่มาตรวจสอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และมาให้ความรู้และแนะนำในเรื่องการยื่นบัญชีดังกล่าว

(๗) คำสั่ง ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๐๗๖ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๐ ถึงผู้ถูกร้อง โดยผู้ถูกร้องให้ถ้อยคำสรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องทราบว่าหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อผู้ร้อง ทั้ง ๓ กรณี คือ กรณีเข้ารับตำแหน่ง กรณีพ้นจากตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี เนื่องจากเคยรับฟังการบรรยายของเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. เกี่ยวกับการยื่นบัญชีฯ และได้ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งแล้ว แต่ไม่ได้ยื่นบัญชีฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี เพราะคิดว่าไม่มีความสำคัญ และทราบว่ากรมไม่ยื่นบัญชีฯ มีโทษทางอาญาและห้ามเล่นการเมืองห้าปี แต่เห็นว่าเป็นโทษที่ไม่หนัก และคิดว่าจะไม่เล่นการเมืองท้องถิ่นอีก จึงไม่ได้ยื่นบัญชีฯ ในครั้งนั้น โดยมีเจตนาจะไม่ยื่นบัญชีฯ กรณีดังกล่าวจริง สำหรับหนังสือจากสำนักงาน ป.ป.ช. ที่ส่งมานั้น ได้สอบถามบุคคลในบ้านแล้ว ทราบว่ามีหนังสือส่งมาที่บ้านจริง แต่คิดว่าไม่ใช่เอกสารสำคัญ จึงไม่ได้ใส่ใจและนำมาเปิด

ผู้ร้องได้พิจารณาเรื่องนี้ในการประชุมครั้งที่ ๓๘/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๐ มีมติด้วยคะแนนเสียงเอกฉันท์ว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อผู้ร้องภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ในตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ ประกอบประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓ จึงขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด

คณะตุลาการรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เห็นว่า กรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๘ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ ประกอบประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๘ ข้อ ๓ จึงรับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณาวินิจฉัย

คณะตุลาการรัฐธรรมนูญให้โอกาสผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา โดยได้ส่งหนังสือลงวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๕๐ แจ้งให้ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในสิบห้าวัน นับแต่วันรับหนังสือดังกล่าว ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ลงวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๕๐ ต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ สรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อผู้ร้อง เพียง ๒ ครั้ง คือ กรณีเข้ารับตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่ง แต่กรณีพ้นจากตำแหน่งมาเป็นเวลาหนึ่งปี ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นด้วยเหตุว่า เมื่อได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาจนครบวาระในตำแหน่งก็ได้ลงสมัครเลือกตั้งอีก ผู้ถูกร้องได้รับการศึกษาน้อย ทำให้ไม่สามารถเข้าใจในกฎหมายของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ว่าต้องปฏิบัติอย่างไร และไม่ทราบว่ามีโทษทางอาญาลังจคุกด้วย ผู้ถูกร้องเข้าใจเพียงว่า ห้ามลงเลือกตั้งอีก การที่ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบก็ด้วยความช่วยเหลือของเพื่อนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด แต่หลังจากผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งแล้ว ก็เลิกทำกิจกรรมทางการเมือง และไม่ได้พบเพื่อนอดีตสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอีก จึงไม่มีใครช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ จึงเข้าใจว่าไม่มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบอีกหลังพ้นจากตำแหน่งมาเป็นเวลาหนึ่งปี

คณะตุลาการรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องแล้วเห็นว่า ข้อเท็จจริงมีเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้แล้ว มีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยชี้ขาดว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีพ้นจากตำแหน่งมาเป็นเวลาหนึ่งปี ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ ประกอบประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๘ ข้อ ๓ หรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐๐ บัญญัติว่า

“ให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ เป็นศาลรัฐธรรมนูญตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ โดยให้ผู้ดำรงตำแหน่งประธานศาลฎีกาเป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งประธานศาลปกครองสูงสุด เป็นรองประธานศาลรัฐธรรมนูญ แต่ให้ผู้พิพากษาในศาลฎีกาหรือตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ที่ได้รับเลือกตามมาตรา ๓๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ คงดำรงตำแหน่งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ซึ่งต้องไม่เกินหนึ่งร้อยห้าสิบวันนับแต่วันที่ได้มีการแต่งตั้งประธานสภาผู้แทนราษฎรและผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรภายหลังจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปครั้งแรกตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้

มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๐๕ (๓) มาตรา ๒๐๗ (๑) (๒) และมาตรา ๒๐๘ (๕) มาใช้บังคับกับการดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามวรรคหนึ่ง

ให้บทบัญญัติมาตรา ๓๕ วรรคสอง วรรคสามและวรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ ยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปจนกว่าจะมีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญขึ้นใช้บังคับ

บรรดาคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างการของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรานี้ดำเนินการต่อไป และเมื่อมีการแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญนี้แล้ว บรรดาคดีหรือการที่ค้างดำเนินการนั้นให้โอนไปอยู่ในอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญที่แต่งตั้งขึ้นใหม่นั้น

ในระหว่างที่ยังมิได้มีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจออกข้อกำหนดเกี่ยวกับวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัยได้ แต่ทั้งนี้ ต้องตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปี นับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้”

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๔ บัญญัติไว้ดังนี้

มาตรา ๔ บัญญัติว่า “ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” หมายความว่า (๕) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่น ที่มีรายได้หรืองบประมาณไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา”

มาตรา ๓๒ บัญญัติว่า “ให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะตามที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าวตามแบบที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง

ทรัพย์สินและหนี้สินที่ต้องแสดงรายการให้รวมทั้งทรัพย์สินและหนี้สินในต่างประเทศ และทรัพย์สินที่มีได้อยู่ในความครอบครองของผู้ยื่น คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะด้วย

ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามวรรคหนึ่งผู้ใดดำรงตำแหน่งทางการเมืองมากกว่าหนึ่งตำแหน่ง ให้ผู้นั้นแยกการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินทุกตำแหน่งตามระยะเวลาการยื่นบัญชีที่กำหนดไว้สำหรับตำแหน่งนั้น ๆ”

มาตรา ๓๓ บัญญัติว่า “การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๓๒ ให้ยื่นพร้อมเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา โดยผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้าพร้อมทั้งจัดทำรายละเอียดของเอกสารประกอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นด้วย และต้องยื่นภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

- (๑) ในกรณีที่เป็นกรเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง
- (๒) ในกรณีที่เป็นกรพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง
- (๓) ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งได้ยื่นบัญชีไว้แล้ว ตายในระหว่างดำรงตำแหน่งหรือก่อนยื่นบัญชีหลังจากพ้นจากตำแหน่ง ให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดกยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่ในวันที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นตายภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ดำรงตำแหน่งตาย

ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง นอกจากต้องยื่นบัญชีตาม (๒) แล้ว ให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้งหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย”

มาตรา ๓๔ บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในเวลาที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนด หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีกรกระทำดังกล่าว แล้วแต่กรณี และห้ามมิให้ผู้นั้นดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง ในการนี้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดว่าเป็นการจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองที่ดำรงอยู่ แต่ไม่กระทบกระเทือนกิจการที่ผู้นั้นได้กระทำไปในตำแหน่งดังกล่าว”

ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ เรื่อง การดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๕๘

ข้อ ๓ บัญญัติว่า “กรณีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ภายในเวลาที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนด ให้ดำเนินการตามมาตรา ๓๔ เช่นเดียวกับกรณีการจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ”

สำหรับประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๒ ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ นั้น ได้ประกาศกำหนดให้ผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีรายได้ไม่ต่ำกว่าหนึ่งร้อยล้านบาท เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตามมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยให้รายได้ขององค์กรบริหารส่วนจังหวัด

ที่กำหนดดังกล่าว หมายถึงรายได้ รวมเงินอุดหนุน เงินสะสม และเงินกู้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ในปีงบประมาณที่ผ่านมา

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เห็นว่า เมื่อปรากฏว่าในระหว่างการพิจารณาคำร้องนี้ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยที่มาตรา ๓๐๐ ของรัฐธรรมนูญดังกล่าว บัญญัติให้คณะกรรมการรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ เป็นศาลรัฐธรรมนูญ และบัญญัติให้บรรดาคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างดำเนินการของคณะกรรมการรัฐธรรมนูญ ให้ศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการต่อไป คดีตามคำร้องนี้จึงอยู่ในอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญที่จะพิจารณาวินิจฉัย และเมื่อปรากฏว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลามีรายได้ในปีงบประมาณ ๒๕๔๒ รวมทั้งสิ้น ๑๕๓,๔๔๘,๓๕๕.๖๑ บาท ถือว่าเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรายได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดในประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๒ ซึ่งมีผลทำให้ผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในสามสิบวัน ทุกครั้งเมื่อเข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ (๘) มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบของผู้ร้อง และคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้อง ที่ไม่ได้แย้งกัน ฟังเป็นยุติว่า ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ เนื่องจากสมาชิกภาพสิ้นสุดลงเมื่อถึงคราวออกตามอายุของสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา และผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อผู้ร้อง กรณีเข้ารับตำแหน่ง เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๗ และกรณีพ้นจากตำแหน่ง เมื่อวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๗ ส่วนกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีซึ่งครบกำหนดระยะเวลาการยื่นบัญชี ฯ เมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๔๘ ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชี ฯ แต่อย่างไร ผู้ร้องได้มีหนังสือให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริงในกรณีไม่ยื่นบัญชี ฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี รวมทั้งได้ให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. รวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติม โดยการรวบรวมพยาน

เอกสารและสอบสวนปากคำพยานบุคคล รวมทั้งผู้ถูกร้อง ซึ่งในการเข้าชี้แจงต่อผู้ร้องดังกล่าว ผู้ถูกร้องให้การว่า ผู้ถูกร้องทราบว่ามีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ฯ ต่อผู้ร้อง ทั้ง ๓ กรณี คือ กรณีเข้ารับตำแหน่ง กรณีพ้นจากตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี เนื่องจากเคยรับฟังการบรรยายของเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. เกี่ยวกับการยื่นบัญชี ฯ และได้ยื่นบัญชี ฯ กรณีเข้ารับตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่งแล้ว แต่ไม่ได้ยื่นบัญชี ฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี เพราะคิดว่าไม่มีความสำคัญ และทราบว่าการไม่ยื่นบัญชี ฯ มีโทษทางอาญาและห้ามเล่นการเมืองห้าปี แต่เห็นว่า เป็นโทษที่ไม่หนัก และคิดว่าจะไม่เล่นการเมืองท้องถิ่นอีก จึงไม่ได้ยื่นบัญชี ฯ โดยมีเจตนาจะไม่ยื่นบัญชี ฯ กรณีดังกล่าวจริง สำหรับหนังสือจากสำนักงาน ป.ป.ช. ที่ส่งมานั้น ได้สอบถามบุคคลในบ้านแล้วทราบว่า มีหนังสือส่งมาที่บ้าน แต่คิดว่าไม่ใช่เอกสารสำคัญ จึงไม่ได้ดูหนังสือที่สำนักงาน ป.ป.ช. ส่งมา

จากข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานดังที่ได้กล่าวมาแสดงว่า ผู้ถูกร้องทราบว่าตนมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อผู้ร้องในกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี แต่ผู้ถูกร้องไม่ยื่นบัญชี ฯ ดังกล่าว ข้อเท็จจริงจึงรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลามาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า นายเฉลิม เหล่าสุวรรณ ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี และต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปี นับแต่วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ ประกอบประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓

นายอัคราทร จุฬารัตน

รองประธานศาลรัฐธรรมนูญ

หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายเจริญ หัตถกรรม

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายธานีศ เกศวพิทักษ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายนุรักษ์ มาประณีต

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายวิชัย ชื่นชมพูนุท

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายสมชาย พงษ์ธา

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ตัวอย่าง

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนบุคคล

ของ ศาสตราจารย์ ดร. อัคราทร จุฬารัตน รองประธานศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒๑/๒๕๕๐

เรื่องพิจารณาที่ ๑๗/๒๕๕๐

วันที่ ๑ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๐

ระหว่าง { คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ร้อง
นายเฉลิม เหล่าสุวรรณ ผู้ถูกร้อง

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดกรณีนายเฉลิม เหล่าสุวรรณ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ผู้ร้อง ส่งคำร้อง ลงวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๕๐ ขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ ประกอบประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ มาตรา ๓๕ กรณีนายเฉลิม เหล่าสุวรรณ ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในเวลาที่กำหนดกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบ สรุปได้ว่า ผู้ถูกร้อง ดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา ได้รับเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ และพ้นจากตำแหน่งเนื่องจากสมาชิกภาพสิ้นสุดลงตามอายุของสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ และเนื่องด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและ

ปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ (๕) มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ และประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๒ ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ ได้กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีผลทำให้ผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรายได้อยู่ในเกณฑ์ตามประกาศดังกล่าวเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในสามสิบวัน ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี

ในปีงบประมาณ ๒๕๔๒ องค์กรบริหารส่วนจังหวัดสงขลา มีรายได้รวมทั้งสิ้น ๑๕๓,๔๔๘,๓๕๕.๖๑ บาท ซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด มีผลให้ผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์กรบริหารส่วนจังหวัดสงขลา มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๓ ภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี รวม ๓ ครั้ง และปรากฏว่าผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีฯ เพียง ๒ ครั้ง คือ กรณีเข้ารับตำแหน่งยื่นเมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๓ และกรณีพ้นจากตำแหน่งยื่นเมื่อวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๗ ส่วนกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ซึ่งต้องยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อผู้ร้องภายในเวลาที่กฎหมายกำหนดแต่อย่างใด สำนักงาน ป.ป.ช. จึงมีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริง รวม ๓ ฉบับ คือ (๑) หนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๓๕๘ ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๘ (๒) หนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๓๗๕ ลงวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๔๘ และ (๓) หนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๑๓๐ ลงวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๕

ผู้ร้องได้มีคำสั่งถึงเจ้าหน้าที่และบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อรวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติม สรุปได้ดังนี้ คำสั่ง ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๓๕๕ ลงวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๐ ถึงปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา ขอเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการเข้ารับตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่ง

รวมทั้งเอกสารหลักฐาน กรณีองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาได้ดำเนินการแจ้งให้ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อผู้ร้อง ซึ่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาได้มีหนังสือ ที่ สข ๕๑๐๐๒/ส๔๕ ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๐ ส่งสำเนาเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับผู้ถูกร้องมาให้ผู้ร้องทราบ สรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบตามลำดับ คือ หนังสือ ที่ สข (ส.จ.) ๕๑๐๐๒/๐๕๔ ลงวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๔๕ แจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบเกี่ยวกับหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อผู้ร้องภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี หากไม่ปฏิบัติตามจะเป็นกรณีใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบภายในเวลาตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนด มีผลทำให้ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีต้องพ้นจากตำแหน่งและห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปี นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งและมีมูลเป็นความผิดอาญา หนังสือที่ สข ๕๑๐๐๒/ว.๐๑๑ ลงวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๔๖ แจ้งให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาเข้าร่วมประชุม รับฟังคำชี้แจงเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินจากเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. ก่อนถึงกำหนดพ้นจากตำแหน่ง (๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖) และหนังสือ ที่ สข ๕๑๐๐๒/ว.๐๕๑ ลงวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๔๘ แจ้งให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาเตรียมยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีต่อผู้ร้องระหว่างวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ ถึงวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๘ โดยได้ส่งบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินมาพร้อมด้วย คำสั่ง ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๐๗๕ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๐ ถึงนายสรรเพชญ์ กุลวิจิตร เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ระดับ ๗ ว ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา นายสรรเพชญ์ให้ถ้อยคำสรุปได้ว่า พยานมีหน้าที่ประสานงานกับสมาชิกสภาฯ และสำนักงาน ป.ป.ช. เกี่ยวกับเรื่องการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาต่อผู้ร้อง ซึ่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาได้มีหนังสือ ที่ สข (ส.จ.) ๕๑๐๐๒/๐๕๔ ลงวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๔๕ แจ้งเรื่องการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่นต่อผู้ร้อง รวมทั้งได้นำหนังสือกรมการปกครอง ลับ ค่วนมาก ที่ มท ๐๓๑๓.๑/ว.๘๕ ลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๔๕ เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวแจ้งให้ทราบในที่ประชุมสภาฯ สมัยประชุมสามัญ

สมัยที่ ๒ ครั้งที่ ๒ ประจำปี ๒๕๔๕ นอกจากนั้นในช่วงวันที่ ๑๗ ตุลาคม ถึงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๔๕ เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. ได้มาปฏิบัติราชการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่นที่ยื่นบัญชี ฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งไว้แต่ยังดำเนินการไม่เรียบร้อยและตรวจสอบกรณีอื่น ๆ พยานเป็นผู้ประสานงานกับเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. และผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่น ซึ่งผู้ถูกร้องก็ได้เข้าพบเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. เมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๔๕ คำสั่ง ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๐๗๘ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๐ ถึงนางสาวเฉลียว จันทรัตน์ ผู้อำนวยการกองกิจการสภา องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา นางสาวเฉลียวให้ถ้อยคำสรุปได้ว่า พยานมีหน้าที่ในการจัดการประชุมสภาฯ และประชุมคณะกรรมการสภาฯ รวมทั้งดูแลเรื่องสิทธิและสวัสดิการของสภาฯ ทั้งหมด พยานได้เชิญเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. มาให้ความรู้ในเรื่องการยื่นบัญชี ฯ เมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๔๗ ซึ่งเป็นช่วงที่ผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่นใกล้พ้นตำแหน่ง ปรากฏว่าผู้ถูกร้องไม่ได้เข้าร่วมรับฟังแต่อย่างใด คำสั่ง ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๐๘๐ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๐ ถึงนายคม เรื่องกุล อติตรองนายกและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา นายคมให้ถ้อยคำสรุปได้ว่า พยานได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อผู้ร้อง ทั้งกรณีเข้ารับตำแหน่ง กรณีพ้นตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี รวม ๓ ครั้ง โดยทราบจากเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. ที่ได้มาตรวจสอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และมาให้ความรู้และแนะนำในเรื่องการยื่นบัญชีดังกล่าว คำสั่ง ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๐๗๒ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๐ ถึงนางสายใจ เรื่องกุล ซึ่งเป็นผู้ที่รับหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๑๕๘ ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๘ แทนผู้ถูกร้อง นางสายใจให้ถ้อยคำสรุปได้ว่า พยานเป็นญาติกับผู้ถูกร้อง ประกอบอาชีพทำสวนยางพารา และเป็นแพทย์ประจำตำบล พยานเป็นผู้รับหนังสือของสำนักงาน ป.ป.ช. แทนผู้ถูกร้อง เมื่อรับหนังสือแล้วได้นำไปให้นางสาววันดี เหล่าสุวรรณ ซึ่งเป็นบุตรสาวของผู้ถูกร้อง และมีคำสั่ง ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๐๗๓ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๐ ถึงนางสาววันดี เหล่าสุวรรณ ซึ่งเป็นผู้รับหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๑๗๕ ลงวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๔๘ และ ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๑๓๐ ลงวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ แทนผู้ถูกร้อง นางสาววันดีให้ถ้อยคำสรุปได้ว่า พยานเป็นบุตรสาวของผู้ถูกร้อง ประกอบอาชีพรับราชการครู พยานเป็นผู้รับหนังสือของสำนักงาน ป.ป.ช. ดังกล่าวแทนผู้ถูกร้อง เมื่อรับหนังสือแล้วได้นำไปให้ภรรยาของผู้ถูกร้องทั้งสองฉบับ รวมถึงหนังสือที่ได้รับจากนางสายใจ เรื่องกุล

สำหรับในส่วนของผู้ถูกร้องนั้น ผู้ร้องมีคำสั่ง ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๐๗๖ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๐ ถึงผู้ถูกร้อง โดยผู้ถูกร้องให้ถือคำสรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องทราบว่ามีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อผู้ร้อง ทั้ง ๓ กรณี คือ กรณีเข้ารับตำแหน่ง กรณีพ้นจากตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี เนื่องจากเคยรับฟังการบรรยายของเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. เกี่ยวกับการยื่นบัญชี ฯ และได้ยื่นบัญชี ฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งแล้ว แต่ไม่ได้ยื่นบัญชีกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี เพราะคิดว่าไม่มีความสำคัญ และทราบว่าการไม่ยื่นบัญชี ฯ มีโทษทางอาญาและห้ามเล่นการเมืองห้าปี แต่เห็นว่าเป็นโทษที่ไม่หนัก และคิดว่าจะไม่เล่นการเมืองท้องถิ่นอีก จึงไม่ได้ยื่นบัญชี ฯ ในครั้งนั้น โดยมีเจตนาจะไม่ยื่นบัญชี ฯ กรณีดังกล่าวจริง สำหรับหนังสือจากสำนักงาน ป.ป.ช. ที่ส่งมานั้น ได้สอบถามบุคคลในบ้านแล้วทราบว่า มีหนังสือส่งมาที่บ้านจริง แต่คิดว่าไม่ใช่เอกสารสำคัญ จึงไม่ได้ใส่ใจและนำมาเปิด

ผู้ร้องได้พิจารณาเรื่องนี้ในการประชุมครั้งที่ ๓๘/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๐ มีมติด้วยคะแนนเสียงเอกฉันท์ว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อผู้ร้องภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ในตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ ประกอบประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓ จึงขอให้คณะกรรมการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด

คณะกรรมการรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เห็นว่า กรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ ประกอบประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓ จึงรับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณาวินิจฉัย

คณะกรรมการรัฐธรรมนูญให้โอกาสผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา โดยได้ส่งหนังสือ ลงวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๕๐ แจ้งให้ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในสิบห้าวันนับแต่วันรับหนังสือดังกล่าว ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ลงวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๕๐ ต่อคณะกรรมการรัฐธรรมนูญ สรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

ต่อผู้ร้อง เพียง ๒ ครั้ง คือ กรณีเข้ารับตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่ง แต่กรณีพ้นจากตำแหน่ง มาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นด้วยเหตุว่า เมื่อได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดสงขลาจนครบวาระในตำแหน่ง ก็มีได้ลงสมัครเลือกตั้งอีก ผู้ถูกร้องได้รับการศึกษาน้อย ทำให้ไม่สามารถเข้าใจในกฎหมายของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ว่าต้องปฏิบัติอย่างไร และไม่ทราบว่ามีโทษทางอาญาถึงจำคุกด้วย ผู้ถูกร้องเข้าใจเพียงว่า ห้ามลงเลือกตั้งอีก การที่ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีแสดง รายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบก็ด้วยความช่วยเหลือของเพื่อนสมาชิกสภาองค์การบริหาร ส่วนจังหวัด แต่หลังจากผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งแล้ว ก็เลิกทำกิจกรรมทางการเมือง และไม่ได้ พบเพื่อนอดีตสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอีก จึงไม่มีใครช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ จึงเข้าใจ ว่าไม่มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบอีกหลังพ้นจาก ตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี

พิจารณาคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องแล้วเห็นว่า ข้อเท็จจริงมีเพียงพอที่จะพิจารณา วินิจฉัยได้แล้ว มีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยชี้ขาดว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและ หนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีตามพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๕ ประกอบประกาศ คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓ หรือไม่

บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องมีดังนี้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐๐ บัญญัติว่า

ให้คณะกรรมการรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ เป็นศาลรัฐธรรมนูญตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ โดยให้ผู้ดำรงตำแหน่ง ประธานศาลฎีกาเป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งประธานศาลปกครองสูงสุดเป็นรองประธาน ศาลรัฐธรรมนูญ แต่ให้ผู้พิพากษาในศาลฎีกาหรือตุลาการในศาลปกครองสูงสุดที่ได้รับเลือกตามมาตรา ๓๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ คงดำรงตำแหน่งเป็นตุลาการ ศาลรัฐธรรมนูญต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ซึ่งต้องไม่เกินหนึ่งร้อยห้าสิบวันนับแต่วันที่ได้มีการแต่งตั้งประธานสภาผู้แทนราษฎรและผู้นำฝ่ายค้าน

ในสภาผู้แทนราษฎรภายหลังจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปครั้งแรกตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้

มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๐๕ (๓) มาตรา ๒๐๗ (๑) (๒) และมาตรา ๒๐๘ (๕) มาใช้บังคับกับการดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามวรรคหนึ่ง

ให้บทบัญญัติมาตรา ๓๕ วรรคสอง วรรคสามและวรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๘ ยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปจนกว่าจะมีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญขึ้นใช้บังคับ

บรรดาคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างการของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรานี้ดำเนินการต่อไป และเมื่อมีการแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญนี้แล้ว บรรดาคดีหรือการที่ค้างดำเนินการนั้นให้ออนไปอยู่ในอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญที่แต่งตั้งขึ้นใหม่นั้น

ในระหว่างที่ยังมิได้มีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจออกข้อกำหนดเกี่ยวกับวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัยได้ แต่ทั้งนี้ ต้องตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปี นับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๔ บัญญัติไว้ดังนี้

มาตรา ๔ (๕) บัญญัติว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หมายความว่า ผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีรายได้หรืองบประมาณไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๓๒ บัญญัติว่า ให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะตามที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว ตามแบบที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่ง

ทรัพย์สินและหนี้สินที่ต้องแสดงรายการให้รวมทั้งทรัพย์สินและหนี้สินในต่างประเทศและทรัพย์สินที่มีได้อยู่ในความครอบครองของผู้ยื่น คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะด้วย

ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามวรรคหนึ่งผู้ใดดำรงตำแหน่งทางการเมืองมากกว่าหนึ่งตำแหน่ง ให้ผู้นั้นแยกการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินทุกตำแหน่งตามระยะเวลาการยื่นบัญชีที่กำหนดไว้สำหรับตำแหน่งนั้น ๆ

มาตรา ๓๓ บัญญัติว่า การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๓๒ ให้ยื่นพร้อมเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา โดยผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้า พร้อมทั้งจัดทำรายละเอียดของเอกสารประกอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นด้วย และต้องยื่นภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

- (๑) ในกรณีที่เป็นการเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง
- (๒) ในกรณีที่เป็นการพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง
- (๓) ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งได้ยื่นบัญชีไว้แล้ว ตายในระหว่างดำรงตำแหน่งหรือก่อนยื่นบัญชีหลังจากพ้นจากตำแหน่ง ให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดกยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่ในวันที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นตายภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ดำรงตำแหน่งตาย

ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง นอกจากต้องยื่นบัญชีตาม (๒) แล้ว ให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้งหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย

มาตรา ๓๔ บัญญัติว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในเวลาที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนด หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีกรกระทำดังกล่าวแล้วแต่กรณี และห้ามมิให้ผู้นั้นดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง ในการนี้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดว่าเป็นการจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วย

ข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองที่ดำรงอยู่ แต่ไม่กระทบกระเทือนกิจการที่ผู้นั้นได้กระทำไปในตำแหน่งดังกล่าว

ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ เรื่อง การดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๘

ข้อ ๓ บัญญัติว่า กรณีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ภายในเวลาที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนด ให้ดำเนินการตามมาตรา ๓๔ เช่นเดียวกับกรณีการจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

สำหรับประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๒ ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ นั้น ได้ประกาศกำหนดให้ผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีรายได้ไม่ต่ำกว่าหนึ่งร้อยล้านบาท เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตามมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยให้รายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดที่กำหนดดังกล่าว หมายถึงรายได้ รวมเงินอุดหนุน เงินสะสม และเงินกู้ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในปีงบประมาณที่ผ่านมา

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ (๘) มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ และประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๒ ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓

ได้กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีผลทำให้ผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรายได้อยู่ในเกณฑ์ตามประกาศดังกล่าวเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในสามสิบวัน ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่ง หรือพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี แล้วแต่กรณี และในปีงบประมาณ ๒๕๔๒ องค์กรบริหารส่วนจังหวัดสงขลามีรายได้รวมทั้งสิ้น ๑๕๓,๔๔๘,๓๕๕.๖๑ บาท ซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด มีผลให้ผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์กรบริหารส่วนจังหวัดสงขลามีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๓ ภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ดังนั้น ผู้ถูกร้องจึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ รวม ๓ ครั้ง คือ เมื่อเข้ารับตำแหน่ง เมื่อพ้นจากตำแหน่ง และเมื่อพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาองค์กรบริหารส่วนจังหวัดสงขลา โดยได้รับเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ และพ้นจากตำแหน่งเนื่องจากสมาชิกภาพสิ้นสุดลงตามอายุของสภาองค์กรบริหารส่วนจังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ แต่ปรากฏว่า ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีฯ เพียง ๒ ครั้ง คือ เมื่อเข้ารับตำแหน่งโดยยื่นบัญชีฯ เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๓ และกรณีพ้นจากตำแหน่ง โดยผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ ยื่นเมื่อวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๗ ส่วนการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ซึ่งต้องยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ นั้น ผู้ร้องมีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริง รวม ๓ ฉบับ คือ (๑) หนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๓๕๘ ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๘ (๒) หนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๓๗๕ ลงวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๔๘ และ (๓) หนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๓๗๐ ลงวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ แต่ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ ต่อผู้ร้องภายในเวลาที่กฎหมายกำหนดแต่อย่างใด ข้อเท็จจริงจึงรับฟังเป็นยุติว่า ผู้ถูกร้องมิได้ยื่นบัญชีฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี และเนื่องจากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๒

และมาตรา ๓๓ กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้องเป็นหลักเกณฑ์สำคัญ ที่กฎหมายกำหนดให้ปฏิบัติและถือเป็นหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัด โดยบทบัญญัติ ในมาตรา ๓๔ ได้กำหนดมาตรการบังคับทางกฎหมายเพื่อให้เกิดผลการปฏิบัติดังกล่าว การที่ผู้ถูกร้อง อ้างว่า ได้รับการศึกษาน้อยทำให้ไม่สามารถเข้าใจในกฎหมายของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่าจะต้อง ปฏิบัติอย่างไร และไม่มีใครช่วยเหลือให้คำแนะนำนั้น เป็นการกล่าวอ้างโดยอาศัยเหตุความไม่รู้กฎหมาย มาปฏิเสธความรับผิดชอบตามกฎหมาย เพื่อเป็นเหตุผลที่จะไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ข้ออ้างของผู้ถูกร้อง จึงไม่อาจรับฟัง

ด้วยเหตุผลที่ได้วินิจฉัยข้างต้น จึงเห็นว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน และหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี และต้องห้ามมิให้ดำรง ตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ซึ่งเป็นวันพ้นจากตำแหน่ง เนื่องจากสมาชิกภาพสิ้นสุดลงตามอายุของสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา ตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ ประกอบกับมาตรา ๓๓ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว และประกาศคณะปฏิรูปการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓

ศาสตราจารย์ ดร. อักขราทร จุฬารัตน

รองประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนบุคคล

ของ หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒๑/๒๕๕๐

เรื่องพิจารณาที่ ๑๗/๒๕๕๐

วันที่ ๑ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๐

ระหว่าง { คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ร้อง
นายเฉลิม เหล่าสุวรรณ ผู้ถูกร้อง

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดกรณีนายเฉลิม เหล่าสุวรรณ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ผู้ร้อง ส่งคำร้อง ลงวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๕๐ ขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ ประกอบประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ มาตรา ๓๕ กรณีนายเฉลิม เหล่าสุวรรณ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในเวลาที่กำหนดกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบ สรุปได้ว่า นายเฉลิม เหล่าสุวรรณ ผู้ถูกร้อง ดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา ได้รับเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ และพ้นจากตำแหน่งเนื่องจากสมาชิกภาพสิ้นสุดลงตามอายุของสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖

เนื่องด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ (๕) มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ และประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๒ ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ ได้กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีผลทำให้ผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรายได้อยู่ในเกณฑ์ตามประกาศดังกล่าวเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในสามสิบวัน ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี

จากการตรวจสอบปรากฏว่า ในปีงบประมาณ ๒๕๔๒ องค์กรบริหารส่วนจังหวัดสงขลา มีรายได้รวมทั้งสิ้น ๑๕๓,๔๕๘,๓๕๕.๖๑ บาท ไม่ต่ำกว่าหนึ่งร้อยล้านบาท ซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด มีผลให้ผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์กรบริหารส่วนจังหวัดสงขลา มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ฯ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๓ ภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี รวม ๓ ครั้ง และปรากฏว่า ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชี ฯ เพียง ๒ ครั้ง คือ กรณีเข้ารับตำแหน่งเมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๓ และกรณีพ้นจากตำแหน่งขึ้นเมื่อวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๖ ส่วนกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ซึ่งต้องยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อผู้ร้องภายในเวลาที่กฎหมายกำหนดแต่อย่างใด สำนักงาน ป.ป.ช. จึงมีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริง รวม ๓ ฉบับ คือ (๑) หนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๓๕๘ ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๘ (๒) หนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๓๗๕ ลงวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๔๘ และ (๓) หนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๑๓๐ ลงวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๕

ต่อมาผู้ร้องได้มีคำสั่งให้รวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติม สรุปได้ดังนี้

(๑) คำสั่ง ลับ ด่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๓๕๕ ลงวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๐ ถึง ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา ขอเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการเข้ารับตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่ง รวมทั้งเอกสารหลักฐาน กรณีองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาได้ดำเนินการแจ้งให้ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อผู้ร้อง ซึ่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาได้มีหนังสือ ที่ สข ๕๑๐๐๒/๕๔๕ ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๐ ส่งสำเนาเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับผู้ถูกร้องมาให้ผู้ร้องทราบ สรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบตามลำดับ คือ หนังสือ ที่ สข (ส.จ.) ๕๑๐๐๒/๐๕๔ ลงวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๔๕ แจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบเกี่ยวกับหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อผู้ร้องภายในสามสิบวัน นับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี หากไม่ปฏิบัติตามจะเป็นกรณีใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบภายในเวลาตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนด มีผลทำให้ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีต้องพ้นจากตำแหน่งและห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปี นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งและมีมูลเป็นความผิดอาญา หนังสือ ที่ สข ๕๑๐๐๒/ว. ๐๑๑ ลงวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๔๗ แจ้งให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาเข้าร่วมประชุม รับฟังคำชี้แจงเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินจากเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. ก่อนถึงกำหนดพ้นจากตำแหน่ง (๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗) และหนังสือ ที่ สข ๕๑๐๐๒/ว.๐๕๑ ลงวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๔๘ แจ้งให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาเตรียมยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีต่อผู้ร้อง ระหว่างวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ ถึงวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๘ โดยได้ส่งบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินมาพร้อมด้วย

(๒) คำสั่ง ลับ ด่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๐๗๒ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๐ ถึงนางสายใจ เรืองกุล ผู้รับหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๓๕๘ ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๘ นางสายใจให้ถ้อยคำสรุปได้ว่า พยานเป็นญาติกับผู้ถูกร้อง ประกอบอาชีพทำสวนยางพารา และเป็นแพทย์ประจำตำบล พยานเป็นผู้รับหนังสือของสำนักงาน ป.ป.ช. แทนผู้ถูกร้อง เมื่อรับหนังสือแล้วได้นำไปให้นางสาววัลดี เหล่าสุวรรณ ซึ่งเป็นบุตรสาวของผู้ถูกร้อง

(๓) คำสั่ง ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๐๗๑ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๐ ถึง นางสาววัฒติ เหล่าสุวรรณ ผู้รับหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๑๓๗๕ ลงวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๔๘ และหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๑๑๓๐ ลงวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ นางสาววัฒติให้ถ้อยคำสรุปได้ว่า พยานเป็นบุตรสาวของผู้ถูกร้อง ประกอบอาชีพรับราชการครูพยานเป็นผู้รับหนังสือของสำนักงาน ป.ป.ช. ดังกล่าวแทนผู้ถูกร้อง เมื่อรับหนังสือแล้วได้นำไปให้ภรรยาของผู้ถูกร้องทั้งสองฉบับ รวมถึงหนังสือที่ได้รับจากนางสายใจ เรืองกุล

(๔) คำสั่ง ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๐๗๕ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๐ ถึง นายสรรเพชญ กุลวิจิตร เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ระดับ ๗ ว ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา นายสรรเพชญ ให้ถ้อยคำสรุปได้ว่า พยานมีหน้าที่ประสานงานกับสมาชิกสภาฯ และสำนักงาน ป.ป.ช. เกี่ยวกับเรื่องการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาต่อผู้ร้อง ซึ่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาได้มีหนังสือ ที่ สข (ส.จ.) ๕๑๐๐๒/๐๕๔ ลงวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๔๕ แจ้งเรื่องการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่นต่อผู้ร้อง รวมทั้งได้นำหนังสือกรรมการปกครอง ลับ ค่วนมาก ที่ มท ๐๓๑๓.๑/ว.๘๕ ลงวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๔๕ เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวแจ้งให้ทราบในที่ประชุมสภาฯ สมัยประชุมสามัญสมัยที่ ๒ ครั้งที่ ๒ ประจำปี ๒๕๔๕ นอกจากนั้นในช่วงวันที่ ๑๗ ตุลาคม ถึงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๔๕ เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. ได้มาปฏิบัติราชการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่นที่ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งไว้แต่ยังดำเนินการไม่เรียบร้อย และตรวจสอบ กรณีอื่น ๆ พยานเป็นผู้ประสานงานกับเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. และผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่นซึ่งผู้ถูกร้องก็ได้เข้าพบเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. เมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๔๕

(๕) คำสั่ง ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๐๗๘ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๐ ถึง นางสาวเฉลียว จันทรัตน์ ผู้อำนวยการกองกิจการสภา องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา นางสาวเฉลียว ให้ถ้อยคำสรุปได้ว่า พยานมีหน้าที่ในการจัดการประชุมสภาฯ และประชุมคณะกรรมการสภาฯ รวมทั้งดูแลเรื่องสิทธิและสวัสดิการของสภาฯ ทั้งหมด พยานได้เชิญเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. มาให้ความรู้ในเรื่องการยื่นบัญชีฯ เมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๔๗ ซึ่งเป็นช่วงที่ผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่น ใกล้เคียงพื้นที่ ปรากฏว่าผู้ถูกร้องไม่ได้เข้าร่วมรับฟังแต่อย่างใด

(๖) คำสั่ง ลับ ด่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๐๘๐ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๐ ถึงนายกม เรื่องกุล อติตรองนายกและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา นายกมให้ถือยศำสรูปได้ว่า พยาน ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อผู้ร้อง ทั้งกรณีเข้ารับตำแหน่ง กรณีพ้นจากตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี รวม ๓ ครั้ง โดยทราบจากเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. ที่ได้มาตรวจสอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และมาให้ความรู้และแนะนำในเรื่อง การยื่นบัญชีดังกล่าว

(๗) คำสั่ง ลับ ด่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๐๗๖ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๐ ถึงผู้ถูกร้อง โดยผู้ถูกร้องให้ถือยศำสรูปได้ว่า ผู้ถูกร้องทราบว่า มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อผู้ร้อง ทั้ง ๓ กรณี คือ กรณีเข้ารับตำแหน่ง กรณีพ้นจากตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่ง มาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี เนื่องจากเคยรับฟังการบรรยายของเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. เกี่ยวกับการยื่นบัญชี ฯ และได้ยื่นบัญชี ฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งแล้ว แต่ไม่ได้ยื่นบัญชีกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี เพราะคิดว่าไม่มีความสำคัญ และทราบว่า การไม่ยื่นบัญชี ฯ มีโทษ ทางอาญาและห้ามเล่นการเมืองห้าปี แต่เห็นว่าเป็นโทษที่ไม่หนัก และคิดว่าจะไม่เล่นการเมืองท้องถิ่นอีก จึงไม่ได้ยื่นบัญชี ฯ ในครั้งนั้น โดยมีเจตนาจะไม่ยื่นบัญชี ฯ กรณีดังกล่าวจริง สำหรับหนังสือจาก สำนักงาน ป.ป.ช. ที่ส่งมานั้น ได้สอบถามบุคคลในบ้านแล้วทราบว่า มีหนังสือส่งมาที่บ้านจริง แต่คิดว่า ไม่ใช่เอกสารสำคัญ จึงไม่ได้ใส่ใจและนำมาเปิด

ผู้ร้องได้พิจารณาเรื่องนี้ในการประชุมครั้งที่ ๓๘/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๐ มีมติด้วยคะแนนเสียงเอกฉันท์ว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อผู้ร้องภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ในตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ ประกอบประกาศคณะปฏิรูป การปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓ จึงขอให้คณะกรรมการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด

คณะกรรมการรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เห็นว่า กรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ ประกอบประกาศคณะปฏิรูป

การปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓ จึงรับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณาวินิจฉัย

คณะกรรมการรัฐธรรมนูญให้โอกาสผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา โดยได้ส่งหนังสือ ลงวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๕๐ แจงให้ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในสิบห้าวันนับแต่วันรับหนังสือดังกล่าว ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ลงวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๕๐ ต่อคณะกรรมการรัฐธรรมนูญ สรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ ต่อผู้ร้อง เพียง ๒ ครั้ง คือ กรณีเข้ารับตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่ง แต่กรณีพ้นจากตำแหน่ง มาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นด้วยเหตุว่า เมื่อได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดสงขลาจนครบวาระในตำแหน่ง ก็มีได้ลงสมัครเลือกตั้งอีก ผู้ถูกร้องได้รับการศึกษาน้อย ทำให้ไม่สามารถเข้าใจในกฎหมายของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ว่าต้องปฏิบัติอย่างไร และไม่ทราบว่ามีโทษทางอาญาถึงจำคุกด้วย ผู้ถูกร้องเข้าใจเพียงว่า ห้ามลงเลือกตั้งอีก การที่ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีแสดง รายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบก็ด้วยความช่วยเหลือของเพื่อนสมาชิกสภาองค์การบริหาร ส่วนจังหวัด แต่หลังจากผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งแล้ว ก็เลิกทำกิจกรรมทางการเมืองและไม่ได้ พบเพื่อนอดีตสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอีก จึงไม่มีใครช่วยเหลือ ให้คำแนะนำจึงเข้าใจว่า ไม่มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบอีกหลังพ้นจากตำแหน่ง มาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องแล้วเห็นว่า ข้อเท็จจริง มีเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้แล้ว มีปัญหาที่ต้องวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการ ทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ (ประกอบประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓ หรือไม่)

เห็นว่า ผู้ถูกร้องได้ยื่นเฉพาะบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่งแล้ว ส่วนกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีภายในกำหนด ผู้ร้องจึงมีหนังสือไปยังผู้ถูกร้องให้ชี้แจงข้อเท็จจริงดังกล่าว ๓ ฉบับ ผู้ถูกร้องได้รับทราบแล้ว ผู้ถูกร้องให้ถ้อยคำต่อผู้ร้องว่าไม่ได้ยื่นบัญชีกรณีพ้นจากตำแหน่ง

มาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี เพราะคิดว่าไม่มีความสำคัญ และทราบว่า การไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน และหนี้สิน และเอกสารประกอบ มีโทษทางอาญาและห้ามเล่นการเมืองห้าปี แต่เห็นว่าเป็นโทษที่ไม่หนัก และคิดว่าจะไม่เล่นการเมืองท้องถิ่นอีก และมีเจตนาจะไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบกรณีดังกล่าวจริง สำหรับหนังสือจากสำนักงาน ป.ป.ช. ที่ส่งมานั้น ได้สอบถามบุคคลในบ้านแล้วทราบว่า มีหนังสือส่งมาที่บ้านแต่คิดว่าไม่ใช่เอกสารสำคัญ จึงไม่ได้ดูหนังสือที่สำนักงาน ป.ป.ช. ส่งมา ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า นายเฉลิม เหล่าสุวรรณ ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ ประกอบประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๘ ข้อ ๓ จึงต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปี นับตั้งแต่วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ซึ่งเป็นวันที่ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา

หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตัว
ของ นายจรัญ หัตถกรรม ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒๑/๒๕๕๐

เรื่องพิจารณาที่ ๑๗/๒๕๕๐

วันที่ ๑ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๐

ระหว่าง { คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ร้อง
นายเฉลิม เหล่าสุวรรณ ผู้ถูกร้อง

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดกรณีนายเฉลิม เหล่าสุวรรณ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ผู้ร้อง ส่งคำร้อง ลงวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๕๐ ขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ ประกอบประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ มาตรา ๓๕ กรณีนายเฉลิม เหล่าสุวรรณ ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในเวลาที่กำหนดกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบ สรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา ได้รับเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ และพ้นจากตำแหน่งเนื่องจากสมาชิกภาพสิ้นสุดลงตามอายุของสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗

เนื่องด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ (๕) มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ และประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๒ ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ ได้กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีผลทำให้ผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรายได้อยู่ในเกณฑ์ตามประกาศดังกล่าวเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในสามสิบวัน ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี

จากการตรวจสอบปรากฏว่า ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๒ องค์กรบริหารส่วนจังหวัดสงขลา มีรายได้รวมทั้งสิ้น ๑๕๓,๔๕๘,๓๕๕.๖๑ บาท ซึ่งอยู่ในหลักเกณฑ์ประกาศที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด มีผลให้ผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์กรบริหารส่วนจังหวัดสงขลา มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๓ ภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี รวม ๓ ครั้ง และปรากฏว่า ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ เพียง ๒ ครั้ง คือ กรณีเข้ารับตำแหน่งขึ้นเมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๓ และกรณีพ้นจากตำแหน่งขึ้นเมื่อวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๖ ส่วนกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ซึ่งต้องยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ต่อผู้ร้อง ภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด สำนักงาน ป.ป.ช. จึงมีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริง รวม ๓ ฉบับ คือ (๑) หนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๓๕๘ ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๘ (๒) หนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๑๓๗๕ ลงวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๔๘ และ (๓) หนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๑๓๓๐ ลงวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๘

ต่อมา ผู้ร้องมีคำสั่งให้รวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติม สรุปได้ดังนี้

(๑) คำสั่ง ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๓๘๕ ลงวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๐ ถึง ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา ขอเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการเข้ารับตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่ง รวมทั้งเอกสารหลักฐานกรณีองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาดำเนินการแจ้งให้ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ ต่อผู้ร้อง ซึ่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา มีหนังสือ ที่ สข ๕๑๐๐๒/๘๔๕ ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๐ ส่งสำเนาเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับผู้ถูกร้อง มาให้ผู้ร้องทราบ สรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑ โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา มีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบตามลำดับ คือ หนังสือ ที่ สข (ส.จ.) ๕๑๐๐๒/๐๕๔ ลงวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๔๕ แจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบเกี่ยวกับหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ ภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี หากไม่ปฏิบัติตามจะเป็นกรณีใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ ภายในเวลาตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนด มีผลทำให้ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีต้องพ้นจากตำแหน่งและห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปี นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งและมีมูลเป็นความผิดอาญา และหนังสือ ที่ สข ๕๑๐๐๒/ว.๐๑๑ ลงวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๔๗ แจ้งให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาเข้าร่วมประชุม รับฟังคำชี้แจงเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ และหนี้สินจากเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. ก่อนถึงกำหนดพ้นจากตำแหน่ง (วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗) และหนังสือ ที่ สข ๕๑๐๐๒/ว.๐๕๑ ลงวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๔๘ แจ้งให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาเตรียมยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีต่อผู้ร้อง ระหว่างวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ ถึงวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๘ โดยได้ส่งบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ มาพร้อมด้วย

(๒) คำสั่ง ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๐๗๒ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๐ ถึงนางสายใจ เรืองกุล ผู้รับหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๓๕๘ ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๘ นางสายใจให้ถ้อยคำสรุปได้ว่า พยานเป็นญาติกับผู้ถูกร้อง ประกอบอาชีพทำสวนยางพารา และเป็นแพทย์ประจำตำบล พยานเป็นผู้รับหนังสือของสำนักงาน ป.ป.ช. แทนผู้ถูกร้อง เมื่อรับหนังสือแล้วได้นำไปให้นางสาววิมลดี เหล่าสุวรรณ ซึ่งเป็นบุตรสาวของผู้ถูกร้อง

(๓) คำสั่ง ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๐๗๓ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๐ ถึง นางสาววัฒติ เหล่าสุวรรณ ผู้รับหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๑๓๗๕ ลงวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๔๘ และหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๑๑๓๐ ลงวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ นางสาววัฒติให้ถ้อยคำสรุปได้ว่า พยานเป็นบุตรสาวของผู้ถูกร้อง ประกอบอาชีพรับราชการครู พยานเป็นผู้รับหนังสือของสำนักงาน ป.ป.ช. ดังกล่าวแทนผู้ถูกร้อง เมื่อรับหนังสือแล้วได้นำไปให้ภรรยาของผู้ถูกร้องทั้งสองฉบับ รวมถึงหนังสือที่ได้รับจากนางสายใจ เรืองกุล

(๔) คำสั่ง ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๐๗๕ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๐ ถึง นายสรรเพชญ์ กุลวิจิตร เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ระดับ ๗ ว สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด สงขลา นายสรรเพชญ์ให้ถ้อยคำสรุปได้ว่า พยานมีหน้าที่ประสานงานกับสมาชิกสภาฯ และสำนักงาน ป.ป.ช. เกี่ยวกับเรื่องการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ ของผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดสงขลาต่อผู้ร้อง ซึ่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลามีหนังสือ ที่ สข (ส.จ.) ๕๑๐๐๒/๐๕๔ ลงวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๔๕ แจ้งเรื่องการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ ของผู้บริหารและสมาชิก สภาท้องถิ่นต่อผู้ร้อง รวมทั้งได้นำหนังสือกรมการปกครอง ลับ ค่วนมาก ที่ มท ๐๓๑๓.๑/ว.๘๕ ลงวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๔๕ เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวแจ้งให้ทราบในที่ประชุมสภาฯ สมัยประชุมสามัญ สมัยที่ ๒ ครั้งที่ ๒ ประจำปี ๒๕๔๕ นอกจากนั้นในช่วงวันที่ ๑๗ ตุลาคม ถึงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๔๕ เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. ได้มาตรวจสอบกรณีผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่นที่ยื่นบัญชีแสดง รายการทรัพย์สินฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งแต่ยังดำเนินการไม่เรียบร้อยและตรวจสอบกรณีอื่น ๆ พยาน เป็นผู้ประสานงานกับเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. และผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่น ซึ่งผู้ถูกร้องก็ได้เข้าพบ เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. เมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๔๕

(๕) คำสั่ง ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๐๗๔ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๐ ถึง นางสาวเฉลียว จันทรัตน์ ผู้อำนวยการกองกิจการสภา องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา นางสาวเฉลียว ให้ถ้อยคำสรุปได้ว่า พยานมีหน้าที่ในการจัดการประชุมสภาฯ และประชุมคณะกรรมการสภาฯ รวมทั้ง ดูแลเรื่องสิทธิและสวัสดิการของสภาฯ ทั้งหมด พยานได้เชิญเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. มาให้ความรู้ในเรื่อง การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ เมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๔๗ ซึ่งเป็นช่วงที่ผู้บริหารและ สมาชิกสภาท้องถิ่นใกล้พ้นตำแหน่ง ปรากฏว่าผู้ถูกร้องไม่ได้เข้าร่วมรับฟังแต่อย่างใด

(๖) คำสั่ง ลับ ส่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๐๘๐ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๐ ถึงนายกม เรืองกุล อธิบดีรองนายกและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา นายกมให้ถ้อยคำสรุปได้ว่า พยานได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ ต่อผู้ร้อง ทั้งกรณีเข้ารับตำแหน่ง กรณีพ้นจากตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วหนึ่งปี รวม ๓ ครั้ง โดยทราบจากเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. ที่ได้ มาตรวจสอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ ให้ความรู้และแนะนำในเรื่องการยื่นบัญชีดังกล่าว

(๗) คำสั่ง ลับ ส่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๐๗๖ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๐ ถึงผู้ถูกร้อง โดยผู้ถูกร้องให้ถ้อยคำสรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องทราบว่าหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ ต่อผู้ร้อง ทั้ง ๓ กรณี คือ กรณีเข้ารับตำแหน่ง กรณีพ้นจากตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลา หนึ่งปี เนื่องจากเคยรับฟังการบรรยายของเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. เกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการ ทรัพย์สินฯ และได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งแล้ว แต่ไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี เพราะคิดว่า ไม่มีความสำคัญ และทราบว่าการไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ มีโทษทางอาญา และห้ามเล่น การเมืองห้าปี แต่เห็นว่าไม่เป็นโทษที่ไม่หนัก และคิดว่าจะไม่เล่นการเมืองท้องถิ่นอีก จึงไม่ได้ยื่นบัญชี แสดงรายการทรัพย์สินฯ ในครั้งนั้น โดยมีเจตนาจะไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ กรณีดังกล่าวจริง สำหรับหนังสือจากสำนักงาน ป.ป.ช. ที่ส่งมานั้น ได้สอบถามบุคคลในบ้านแล้วทราบว่าหนังสือ ส่งมาที่บ้านจริง แต่คิดว่าไม่ใช่เอกสารสำคัญ จึงไม่ได้ใส่ใจและนำมาเปิด

ผู้ร้องพิจารณาเรื่องนี้ในการประชุมครั้งที่ ๓๘/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๐ มีมติด้วยคะแนนเสียงเอกฉันท์ว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ ต่อผู้ร้องภายใน เวลาที่กฎหมายกำหนด กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ในตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การ บริหารส่วนจังหวัดสงขลา ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม การทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ ประกอบประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓ จึงขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด

คณะตุลาการรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เห็นว่า กรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ ประกอบประกาศคณะปฏิรูป

การปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓ จึงรับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณาวินิจฉัย

คณะกรรมการรัฐธรรมนูญให้โอกาสผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา โดยได้ส่งหนังสือ ลงวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๕๐ แจงให้ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในสิบห้าวันนับแต่วันรับหนังสือดังกล่าว ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ลงวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๕๐ ต่อคณะกรรมการรัฐธรรมนูญ สรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ ต่อผู้ร้อง เพียง ๒ ครั้ง คือ กรณีเข้ารับตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่ง แต่กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นด้วยเหตุว่า เมื่อได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาจนครบวาระ ในตำแหน่ง ก็มีได้ลงสมัครเลือกตั้งอีก ผู้ถูกร้องได้รับการศึกษาน้อย ทำให้ไม่สามารถเข้าใจในกฎหมายของผู้ร้องได้ว่าต้องปฏิบัติอย่างไร และไม่ทราบว่ามีโทษทางอาญาถึงจำคุกด้วย ผู้ถูกร้องเข้าใจเพียงว่า ห้ามลงเลือกตั้งอีก การที่ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ ก็ด้วยความช่วยเหลือของเพื่อนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด แต่หลังจากผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งแล้ว ก็เลิกทำกิจกรรมทางการเมือง และไม่ได้พบเพื่อนอดีตสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอีก จึงไม่มีใครช่วยเหลือให้คำแนะนำ จึงเข้าใจว่าไม่มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ อีกหลังพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องแล้วเห็นว่า ข้อเท็จจริงเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้แล้ว มีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยชี้ขาดว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ ประกอบประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓ หรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ให้คณะกรรมการรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ เป็นศาลรัฐธรรมนูญตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ โดยให้ผู้ดำรงตำแหน่งประธานศาลฎีกา เป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งประธานศาลปกครองสูงสุดเป็นรองประธานศาลรัฐธรรมนูญ แต่ให้ผู้พิพากษาในศาลฎีกาหรือตุลาการในศาลปกครองสูงสุดที่ได้รับเลือกตั้งตามมาตรา ๓๕ ของรัฐธรรมนูญ

แห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ คงดำรงตำแหน่งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ซึ่งต้องไม่เกินหนึ่งร้อยห้าสิบวันนับแต่วันที่ได้มีการแต่งตั้งประธานสภาผู้แทนราษฎรและผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรภายหลังจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปครั้งแรกตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้

วรรคสาม บัญญัติว่า ให้บทบัญญัติมาตรา ๓๕ วรรคสอง วรรคสามและวรรคสี่ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ ยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปจนกว่าจะมีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญขึ้นใช้บังคับ

วรรคสี่ บัญญัติว่า บรรดาคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างดำเนินการของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญตามวรรคหนึ่งให้ศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรานี้ดำเนินการต่อไป และเมื่อมีการแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญนี้แล้ว บรรดาคดีหรือการที่ค้างดำเนินการนั้นให้โอนไปอยู่ในอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญที่แต่งตั้งขึ้นใหม่นั้น”

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ บัญญัติว่า “ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ... “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” หมายความว่า ... (๕) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรายได้หรืองบประมาณไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ...”

มาตรา ๓๒ บัญญัติว่า “ให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะตามที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าวตามแบบที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนดต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง

ทรัพย์สินและหนี้สินที่ต้องแสดงรายการให้รวมทั้งทรัพย์สินและหนี้สินในต่างประเทศและทรัพย์สินที่มีได้อยู่ในความครอบครองของผู้ยื่น คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะด้วย

ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามวรรคหนึ่งผู้ใดดำรงตำแหน่งทางการเมืองมากกว่าหนึ่งตำแหน่ง ให้ผู้นั้นแยกการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินทุกตำแหน่งตามระยะเวลาการยื่นบัญชีที่กำหนดไว้สำหรับตำแหน่งนั้น ๆ”

มาตรา ๓๓ บัญญัติว่า “การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๓๒ ให้ยื่นพร้อมเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา โดยผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้า พร้อมทั้งจัดทำรายละเอียดของเอกสารประกอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นด้วย และต้องยื่นภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่เป็นกรเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง

(๒) ในกรณีที่เป็นกรพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง

(๓) ในกรณีที่มีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งได้ยื่นบัญชีไว้แล้ว ตายในระหว่างดำรงตำแหน่งหรือก่อนยื่นบัญชีหลังจากพ้นจากตำแหน่ง ให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดกยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่ในวันที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นตายภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ดำรงตำแหน่งตาย

ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง นอกจากต้องยื่นบัญชีตาม (๒) แล้ว ให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้งหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย”

มาตรา ๓๔ บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในเวลาที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนด หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีกรกระทำดังกล่าวแล้วแต่กรณี และห้ามมิให้ผู้นั้นดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง ในการนี้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดว่าเป็นการจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองที่ดำรงอยู่ แต่ไม่กระทบกระเทือนกิจการที่ผู้นั้นได้กระทำไปในตำแหน่งดังกล่าว”

ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ เรื่อง การดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕

ข้อ ๓ บัญญัติว่า “กรณีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ภายในเวลาที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนด ให้ดำเนินการตามมาตรา ๓๔ เช่นเดียวกับกรณีการจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ”

ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๒ มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ กำหนดให้ผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีรายได้ไม่ต่ำกว่าหนึ่งร้อยล้านบาทเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ตามมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยให้รายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดที่กำหนดดังกล่าวหมายถึงรายได้ รวมเงินอุดหนุน เงินสะสม และเงินกู้ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ในปีงบประมาณที่ผ่านมา

กรณีมีปัญหาต้องพิจารณาก่อนว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดหรือไม่ เห็นว่า ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาเมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ จึงพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีในวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ ต่อผู้ร้อง ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี โดยต้องยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ แต่ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ ต่อผู้ร้องภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด ผู้ร้องโดยสำนักงาน ป.ป.ช. มีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องชี้แจง และมีการดำเนินการต่อเนื่องมาจนกระทั่งยื่นคำร้องลงวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๕๐ ต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ซึ่งคณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดได้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๘ มาตรา ๓๕ และในระหว่างการดำเนินการของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐

และมีผลบังคับใช้นับแต่วันประกาศเป็นต้นไป โดยมาตรา ๓๐๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ เป็นศาลรัฐธรรมนูญตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ โดยให้ผู้ดำรงตำแหน่งประธานศาลฎีกา เป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งประธานศาลปกครองสูงสุดเป็นรองประธานศาลรัฐธรรมนูญ ให้ผู้พิพากษาในศาลฎีกาหรือตุลาการในศาลปกครองสูงสุดที่ได้รับเลือกตามมาตรา ๑๕ ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ คงดำรงตำแหน่งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ และวรรคสี่ บัญญัติว่า บรรดาคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างดำเนินการของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ตามวรรคหนึ่งให้ศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรานี้ดำเนินการต่อไป ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจรับคำร้องนี้ ไว้พิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดได้

สำหรับประเด็นที่จะต้องพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ ประกอบ ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๙ ข้อ ๓ หรือไม่ นั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า องค์การบริหาร ส่วนจังหวัดสงขลา มีรายได้ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๒ รวมทั้งสิ้น ๑๕๓,๔๔๘,๓๕๕.๖๑ บาท จึงเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรายได้อยู่ในเกณฑ์ตามประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. เรื่อง กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่น ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๒ ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ ที่กำหนดหลักเกณฑ์ว่าองค์กรบริหารส่วนจังหวัด ที่มีรายได้ไม่ต่ำกว่าหนึ่งร้อยล้านบาท เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา เข้าดำรงตำแหน่งเมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ จึงเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในสามสิบวัน นับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่ง และพ้นตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ตามพระราชบัญญัติ

ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ (๕) มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓

ข้อเท็จจริงตามคำร้องของผู้ร้อง และคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้อง ฟังเป็นที่ยุติว่า ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ เนื่องจากสมาชิกภาพสิ้นสุดลงตามอายุของสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ ต่อผู้ร้อง เพียง ๒ ครั้ง คือ กรณีเข้ารับตำแหน่งยื่นเมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๓ และกรณีพ้นจากตำแหน่งยื่นเมื่อวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๗ แต่กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ผู้ถูกร้องไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ โดยไม่ได้แจ้งเหตุขัดข้องให้ผู้ร้องทราบ แม้ผู้ร้องจะมีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริงถึง ๓ ฉบับ คือ (๑) หนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๓๕๘ ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๘ (๒) หนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ คำวน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๓๗๕ ลงวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๔๘ และ (๓) หนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ คำวน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๓๓๐ ลงวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ ผู้ถูกร้องก็ไม่ได้ชี้แจงเหตุที่ไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ และจากพยานหลักฐานของผู้ร้อง ปรากฏว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา มีหนังสือ ที่ สข (ส.จ.) ๕๑๐๐๒/๐๕๔ ลงวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๔๕ แจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบเกี่ยวกับหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ ภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี และหนังสือ ที่ สข ๕๑๐๐๒/ว.๐๑๑ ลงวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๔๗ แจ้งให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา เข้าร่วมประชุม รับฟังคำชี้แจงเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ และหนี้สินจากเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. ก่อนถึงกำหนดพ้นจากตำแหน่ง (วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗) และหนังสือ ที่ สข ๕๑๐๐๒/ว.๐๕๑ ลงวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๔๘ แจ้งให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา เตรียมยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีต่อผู้ร้องด้วย ซึ่งผู้ถูกร้องให้ถือคำยอมรับต่อเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. ว่า ผู้ถูกร้องทราบว่า มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ ต่อผู้ร้อง ทั้ง ๓ กรณี คือ กรณีเข้ารับตำแหน่ง กรณีพ้นจากตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี เนื่องจากเคยรับฟังการบรรยายของเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. เกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ และที่ไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี เพราะคิดว่าไม่มีความสำคัญ และทราบว่าการไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการ

ทรัพย์สินฯ มีโทษทางอาญาและห้ามเล่นการเมืองห้าปี แต่เห็นว่าเป็นโทษที่ไม่หนัก และคิดว่าจะไม่เล่นการเมืองท้องถิ่นอีก จึงไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ โดยมีเจตนาจะไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ กรณีดังกล่าวจริง สำหรับหนังสือจากสำนักงาน ป.ป.ช. ที่ส่งถึงผู้ถูกร้องนั้น ได้สอบถามบุคคลในบ้านแล้วทราบว่าหนังสือส่งมาที่บ้านจริง แต่คิดว่าไม่ใช่เอกสารสำคัญ จึงไม่ได้ใส่ใจและไม่ได้นำมาเปิด

จากข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ผู้ถูกร้องทราบแล้วว่าตนมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ ต่อผู้ร้อง กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี การที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า เมื่อครบวาระแล้วมิได้ลงสมัครเลือกตั้งอีก ทั้งได้รับการศึกษาน้อยไม่สามารถเข้าใจในกฎหมายของผู้ร้องว่าต้องปฏิบัติอย่างไร และเมื่อพ้นตำแหน่งมาแล้วไม่มีใครช่วยเหลือให้คำแนะนำ อีกทั้งไม่ทราบว่ามิโทษทางอาญาถึงจำคุก เข้าใจเพียงว่าห้ามลงเลือกตั้งอีก เป็นการอ้างเพื่อปฏิเสธความรับผิดชอบตามกฎหมาย ทั้งที่บทบัญญัติกฎหมายดังกล่าวเป็นกฎเกณฑ์พื้นฐานสำคัญสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่จะต้องตระหนักว่าเป็นหน้าที่ที่พึงต้องปฏิบัติโดยเคร่งครัด เพื่อให้กลไกการตรวจสอบการทุจริตประพฤติมิชอบของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเกิดประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์แห่งกฎหมายที่กำหนดไว้ ข้ออ้างของผู้ถูกร้องจึงไม่อาจรับฟังได้ ดังนั้น จึงฟังว่าผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ ต่อผู้ร้อง กรณีพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลามาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๓ วรรคสอง ประกอบกับประกาศของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เรื่อง กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๒

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจึงเห็นว่า นายเฉลิม เหล่าสุวรรณ ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลามาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี และต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปี นับแต่วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ซึ่งเป็นวันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าว ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ ประกอบมาตรา ๓๓

วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว และประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓

นายเจริญ หัตถกรรม

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ตัวอย่าง

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายธานีศ เกศวิทักษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒๑/๒๕๕๐

เรื่องพิจารณาที่ ๑๗/๒๕๕๐

วันที่ ๑ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๐

ระหว่าง { คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ร้อง
นายเฉลิม เหล่าสุวรรณ ผู้ถูกร้อง

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดกรณีนายเฉลิม เหล่าสุวรรณ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ผู้ร้อง ส่งคำร้อง ลงวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๕๐ ขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ ประกอบประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ มาตรา ๓๕ กรณีนายเฉลิม เหล่าสุวรรณ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในเวลาที่กำหนดกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบ สรุปได้ว่า นายเฉลิม เหล่าสุวรรณ ผู้ถูกร้อง ดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา ได้รับเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ และพ้นจากตำแหน่งเนื่องจากสมาชิกภาพสิ้นสุดลงตามอายุของสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗

เนื่องด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ (๕) มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ และประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๒ ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ ได้กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีผลทำให้ผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรายได้อยู่ในเกณฑ์ตามประกาศดังกล่าวเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในสามสิบวัน ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี

จากการตรวจสอบปรากฏว่า ในปีงบประมาณ ๒๕๔๒ องค์กรบริหารส่วนจังหวัดสงขลา มีรายได้รวมทั้งสิ้น ๑๕๓,๔๔๘,๓๕๕.๖๑ บาท ซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด มีผลให้ผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์กรบริหารส่วนจังหวัดสงขลา มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ฯ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๓ ภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี รวม ๓ ครั้ง และปรากฏว่า ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชี ฯ เพียง ๒ ครั้ง คือ กรณีเข้ารับตำแหน่งยื่นเมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๓ และกรณีพ้นจากตำแหน่งยื่นเมื่อวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๓ ส่วนกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ซึ่งต้องยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อผู้ร้อง ภายในเวลาที่กฎหมายกำหนดแต่อย่างใด สำนักงาน ป.ป.ช. จึงมีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริง รวม ๓ ฉบับ คือ (๑) หนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๓๕๘ ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๘ (๒) หนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ด่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๓๗๕ ลงวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๔๘ และ (๓) หนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ด่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๓๓๐ ลงวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๕

ต่อมาผู้ร้องได้มีคำสั่งให้รวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติม สรุปได้ดังนี้

(๑) คำสั่ง ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๓๘๕ ลงวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๐ ถึงปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา ขอเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการเข้ารับตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่ง รวมทั้งเอกสารหลักฐาน กรณีองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาได้ดำเนินการแจ้งให้ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อผู้ร้อง ซึ่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาได้มีหนังสือ ที่ สข ๕๑๐๐๒/๘๔๕ ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๐ ส่งสำเนาเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับผู้ถูกร้องมาให้ผู้ร้องทราบ สรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบตามลำดับ คือ หนังสือ ที่ สข (ส.จ.) ๕๑๐๐๒/๐๕๔ ลงวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๔๕ แจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบเกี่ยวกับหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อผู้ร้องภายในสามสิบวัน นับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี หากไม่ปฏิบัติตามจะเป็นกรณีใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบภายในเวลาตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนด มีผลทำให้ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีต้องพ้นจากตำแหน่งและห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปี นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งและมีมูลเป็นความผิดอาญา หนังสือ ที่ สข ๕๑๐๐๒/ว.๐๑๑ ลงวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๔๗ แจ้งให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาเข้าร่วมประชุม รับฟังคำชี้แจงเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินจากเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. ก่อนถึงกำหนดพ้นจากตำแหน่ง (๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗) และหนังสือ ที่ สข ๕๑๐๐๒/ว.๐๕๑ ลงวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๔๘ แจ้งให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาเตรียมยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีต่อผู้ร้องระหว่างวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ ถึงวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๘ โดยได้ส่งบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินมาพร้อมด้วย

(๒) คำสั่ง ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๐๗๒ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๐ ถึงนางสาวใจ เรืองกุล ผู้รับหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๓๕๘ ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๘ นางสาวใจให้ถ้อยคำสรุปได้ว่า พยานเป็นญาติกับผู้ถูกร้อง ประกอบอาชีพทำสวนยางพารา และเป็นแพทย์ประจำตำบล พยานเป็นผู้รับหนังสือของสำนักงาน ป.ป.ช. แทนผู้ถูกร้อง เมื่อรับหนังสือแล้วได้นำไปให้นางสาววัลดี เหล่าสุวรรณ ซึ่งเป็นบุตรสาวของผู้ถูกร้อง

(๓) คำสั่ง ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๐๗๓ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๐ ถึงนางสาววัลดี เหล่าสุวรรณ ผู้รับหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๑๓๗๕ ลงวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๔๘ และหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๑๓๓๐ ลงวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ นางสาววัลดีให้ถ้อยคำสรุปได้ว่า พยานเป็นบุตรสาวของผู้ถูกร้อง ประกอบอาชีพรับราชการครู พยานเป็นผู้รับหนังสือของสำนักงาน ป.ป.ช. ดังกล่าวแทนผู้ถูกร้อง เมื่อรับหนังสือแล้วได้นำไปให้ภรรยาของผู้ถูกร้องทั้งสองฉบับ รวมถึงหนังสือที่ได้รับจากนางสายใจ เรืองกุล

(๔) คำสั่ง ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๐๗๕ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๐ ถึงนายสรรเพชญ กุลวิจิตร เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ระดับ ๗ ๖ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา นายสรรเพชญ ให้ถ้อยคำสรุปได้ว่า พยานมีหน้าที่ประสานงานกับสมาชิกสภาฯ และสำนักงาน ป.ป.ช. เกี่ยวกับเรื่อง การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา ต่อผู้ร้อง ซึ่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาได้มีหนังสือ ที่ สข (ส.จ.) ๕๑๐๐๒/๐๕๔ ลงวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๔๕ แจ้งเรื่องการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้บริหารและสมาชิก สภาท้องถิ่นต่อผู้ร้อง รวมทั้งได้นำหนังสือกรมการปกครอง ลับ ค่วนมาก ที่ มท ๐๓๑๓.๑/ว.๘๕ ลงวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๔๕ เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวแจ้งให้ทราบในที่ประชุมสภาฯ สมัยประชุมสามัญ สมัยที่ ๒ ครั้งที่ ๒ ประจำปี ๒๕๔๕ นอกจากนั้นในช่วงวันที่ ๑๗ ตุลาคม ถึงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๔๕ เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. ได้มาปฏิบัติราชการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้บริหารและ สมาชิกสภาท้องถิ่นที่ขึ้นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งไว้แต่ยังดำเนินการไม่เรียบร้อยและตรวจสอบ กรณีอื่น ๆ พยานเป็นผู้ประสานงานกับเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. และผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่น ซึ่งผู้ถูกร้องก็ได้เข้าพบเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. เมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๔๕

(๕) คำสั่ง ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๐๗๘ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๐ ถึงนางสาวเฉลียว จันทรัตน์ ผู้อำนวยการกองกิจการสภา องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา นางสาวเฉลียวให้ถ้อยคำ สรุปได้ว่า พยานมีหน้าที่ในการจัดการประชุมสภาฯ และประชุมคณะกรรมการสภาฯ รวมทั้งดูแล เรื่องสิทธิและสวัสดิการของสภาฯ ทั้งหมด พยานได้เชิญเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. มาให้ความรู้ในเรื่อง การยื่นบัญชีฯ เมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๔๗ ซึ่งเป็นช่วงที่ผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่น ใกล้เคียงพื้นที่ตำแหน่ง ปรากฏว่าผู้ถูกร้องไม่ได้เข้าร่วมรับฟังแต่อย่างใด

(๖) คำสั่ง ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๐๘๐ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๐ ถึงนายกม
เรื่องกุล อติตรองนายกและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา นายคมให้ถ้อยคำสรุปได้ว่า
พยาน ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อผู้ร้อง ทั้งกรณีเข้ารับตำแหน่ง กรณีพ้นจาก
ตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี รวม ๓ ครั้ง โดยทราบจากเจ้าพนักงาน
ป.ป.ช. ที่ได้มาตรวจสอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และมาให้ความรู้และแนะนำในเรื่อง
การยื่นบัญชีดังกล่าว

(๗) คำสั่ง ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๐๗๖ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๐ ถึงผู้ถูกร้อง
โดยผู้ถูกร้องให้ถ้อยคำสรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องทราบว่า มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและ
หนี้สินต่อผู้ร้อง ทั้ง ๓ กรณี คือ กรณีเข้ารับตำแหน่ง กรณีพ้นจากตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่ง
มาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี เนื่องจากเคยรับฟังการบรรยายของเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. เกี่ยวกับการยื่นบัญชี ฯ
และได้ยื่นบัญชี ฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งแล้ว แต่ไม่ได้ยื่นบัญชีกรณีพ้นจาก
ตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี เพราะคิดว่าไม่มีความสำคัญ และทราบว่า การไม่ยื่นบัญชี ฯ มีโทษทางอาญา
และห้ามเล่นการเมืองห้าปี แต่เห็นว่าเป็นโทษที่ไม่หนัก และคิดว่าจะไม่เล่นการเมืองท้องถิ่นอีก จึงไม่ได้
ยื่นบัญชี ฯ ในครั้งนั้น โดยมีเจตนาจะไม่ยื่นบัญชี ฯ กรณีดังกล่าวจริง สำหรับหนังสือจากสำนักงาน ป.ป.ช.
ที่ส่งมานั้น ได้สอบถามบุคคลในบ้านแล้วทราบว่า มีหนังสือส่งมาที่บ้านจริงแต่คิดว่าไม่ใช่เอกสารสำคัญ
จึงไม่ได้ใส่ใจและนำมาเปิด

ผู้ร้องได้พิจารณาเรื่องนี้ในการประชุมครั้งที่ ๓๘/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๐
มีมติด้วยคะแนนเสียงเอกฉันท์ว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสาร
ประกอบต่อผู้ร้องภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีในตำแหน่ง
สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
การป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ ประกอบประกาศคณะปฏิรูป
การปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ ลงวันที่ ๓๐
กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓ จึงขอให้คณะกรรมการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด

คณะกรรมการรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เห็นว่า กรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
(ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ ประกอบประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓ จึงรับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณาวินิจฉัย

คณะตุลาการรัฐธรรมนูญให้โอกาสผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา โดยได้ส่งหนังสือลงวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๕๐ แจ้งให้ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในสิบห้าวันนับแต่วันรับหนังสือดังกล่าว ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ลงวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๕๐ ต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ สรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อผู้ร้อง เพียง ๒ ครั้ง คือ กรณีเข้ารับตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่ง แต่กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นด้วยเหตุว่า เมื่อได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาจนครบวาระในตำแหน่ง ก็ได้ลงสมัครเลือกตั้งอีก ผู้ถูกร้องได้รับการศึกษาน้อย ทำให้ไม่สามารถเข้าใจในกฎหมายของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ว่าต้องปฏิบัติอย่างไร และไม่ทราบว่า มีโทษทางอาญาถึงจำคุกด้วย ผู้ถูกร้องเข้าใจเพียงว่า ห้ามลงเลือกตั้งอีก การที่ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบก็ด้วยความช่วยเหลือของเพื่อนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด แต่หลังจากผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งแล้ว ก็เลิกทำกิจกรรมทางการเมือง และไม่ได้พบเพื่อนอดีตสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอีก จึงไม่มีใครช่วยเหลือ ให้คำแนะนำจึงเข้าใจว่า ไม่มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบอีกหลังพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องแล้วเห็นว่า ข้อเท็จจริงมีเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้แล้ว มีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยชี้ขาดว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ ประกอบประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓ หรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐๐ บัญญัติว่า

“ให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ เป็นศาลรัฐธรรมนูญตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ โดยให้ผู้ดำรงตำแหน่งประธานศาลฎีกาเป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งประธานศาลปกครองสูงสุดเป็นรองประธานศาลรัฐธรรมนูญ แต่ให้ผู้พิพากษาในศาลฎีกาหรือตุลาการในศาลปกครองสูงสุดที่ได้รับเลือกตามมาตรา ๓๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ คงดำรงตำแหน่งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ซึ่งต้องไม่เกินหนึ่งร้อยห้าสิบวันนับแต่วันที่ได้มีการแต่งตั้งประธานสภาผู้แทนราษฎรและผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรภายหลังจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปครั้งแรกตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้

มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๐๕ (๓) มาตรา ๒๐๗ (๑) (๒) และมาตรา ๒๐๘ (๕) มาใช้บังคับกับการดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามวรรคหนึ่ง

ให้บทบัญญัติมาตรา ๓๕ วรรคสอง วรรคสามและวรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ ยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปจนกว่าจะมีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญขึ้นใช้บังคับ

บรรดาคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างดำเนินการของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรานี้ดำเนินการต่อไป และเมื่อมีการแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญนี้แล้ว บรรดาคดีหรือการที่ค้างดำเนินการนั้นให้ออนไปอยู่ในอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญที่แต่งตั้งขึ้นใหม่นั้น

ในระหว่างที่ยังมิได้มีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจออกข้อกำหนดเกี่ยวกับวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัยได้ แต่ทั้งนี้ ต้องตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปี นับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้”

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๔ บัญญัติไว้ดังนี้

มาตรา ๔ บัญญัติว่า “ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” หมายความว่า (๕) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีรายได้หรืองบประมาณไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา”

มาตรา ๓๒ บัญญัติว่า “ให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะตามที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว ตามแบบที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่ง

ทรัพย์สินและหนี้สินที่ต้องแสดงรายการให้รวมทั้งทรัพย์สินและหนี้สินในต่างประเทศและทรัพย์สินที่มีได้อยู่ในความครอบครองของผู้ยื่น คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะด้วย

ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามวรรคหนึ่งผู้ใดดำรงตำแหน่งทางการเมืองมากกว่าหนึ่งตำแหน่ง ให้ผู้นั้นแยกการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินทุกตำแหน่งตามระยะเวลาการยื่นบัญชีที่กำหนดไว้สำหรับตำแหน่งนั้น ๆ”

มาตรา ๓๓ บัญญัติว่า “การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๓๒ ให้ยื่นพร้อมเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา โดยผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้า พร้อมทั้งจัดทำรายละเอียดของเอกสารประกอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นด้วย และต้องยื่นภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

- (๑) ในกรณีที่เป็นกรเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง
- (๒) ในกรณีที่เป็นกรพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง
- (๓) ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งได้ยื่นบัญชีไว้แล้ว ตายในระหว่างดำรงตำแหน่งหรือก่อนยื่นบัญชีหลังจากพ้นจากตำแหน่ง ให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดกยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่ในวันที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นตายภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ดำรงตำแหน่งตาย

ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง นอกจากต้องยื่นบัญชีตาม (๒) แล้ว ให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้งหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย”

มาตรา ๓๔ บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในเวลาที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนด หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีกรกระทำดังกล่าว แล้วแต่กรณี และห้ามมิให้ผู้นั้นดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง ในการนี้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดว่าเป็นการจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองที่ดำรงอยู่แต่ไม่กระทบกระเทือนกิจการที่ผู้นั้นได้กระทำไปในตำแหน่งดังกล่าว”

ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ เรื่อง การดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕

ข้อ ๓ บัญญัติว่า “กรณีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ภายในเวลาที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนด ให้ดำเนินการตามมาตรา ๓๔ เช่นเดียวกับกรณีการจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ”

สำหรับประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๒ ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ นั้น ได้ประกาศกำหนดให้ผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีรายได้ไม่ต่ำกว่าหนึ่งร้อยล้านบาทเป็นผู้ดำรงตำแหน่ง

ทางการเมือง และมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตามมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยให้รายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดที่กำหนดดังกล่าว หมายถึงรายได้ รวมเงินอุดหนุน เงินสะสม และเงินกู้ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ในปีงบประมาณที่ผ่านมา

พิจารณาแล้ว เห็นว่า ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบซึ่งตามคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องมิได้โต้เถียงเป็นอย่างอื่นฟังได้เป็นยุติว่า ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา โดยได้รับเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ และพ้นจากตำแหน่งเนื่องจากสมาชิกภาพสิ้นสุดลงตามอายุสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ และในปีงบประมาณ ๒๕๔๒ องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา มีรายได้รวมทั้งสิ้น ๑๕๓,๔๔๘,๓๕๕.๖๑ บาท ซึ่งเข้าหลักเกณฑ์ที่ประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดให้ผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาเป็น “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” ตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๒ ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ และมีผลทำให้ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินพร้อมเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๓ ภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี รวม ๓ ครั้ง ด้วยกัน แต่ปรากฏว่าผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีฯ เพียง ๒ ครั้ง คือ กรณีเข้ารับตำแหน่ง เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๓ และกรณีพ้นจากตำแหน่งก็ยื่นเมื่อวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๗ ส่วนกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีซึ่งต้องยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ นั้น ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อผู้ร้องภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดแต่อย่างใด การกระทำของผู้ถูกร้องจึงเป็นการจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในเวลาที่กฎหมายกำหนดและต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่ง

ทางการเมืองเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔

ที่ผู้ถูกร้องกล่าวอ้างในคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาว่า ผู้ถูกร้องได้รับการศึกษาน้อย ทำให้ไม่สามารถเข้าใจกฎหมายของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่าต้องปฏิบัติอย่างไร การที่ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชี ฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งก็ด้วยความช่วยเหลือของเพื่อนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด แต่หลังจากพ้นจากตำแหน่งแล้วก็เลิกทำกิจกรรมทางการเมืองและไม่ได้พบอดีตเพื่อสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอีก จึงไม่มีใครให้ความช่วยเหลือแนะนำ จึงเข้าใจว่าไม่มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ฯ หลังพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี อันเป็นคำชี้แจงในทำนองยกความไม่รู้กฎหมายขึ้นเป็นข้อแก้ตัวนั้น เห็นว่า บทบัญญัติของมาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นบทบัญญัติที่ตราขึ้นเพื่อบังคับการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ หมวด ๑๐ เรื่องการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐอันมีหลักการสำคัญที่มุ่งประสงค์จะสร้างระบบตรวจสอบการทุจริตของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองให้มีความรัดกุม และเกิดประสิทธิผลในการตรวจสอบได้อย่างแท้จริง จึงกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินทั้งของตนเอง คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะตามที่มิอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว กับกำหนดให้ต้องยื่นพร้อมเอกสารประกอบ ซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมิอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมาด้วย ยิ่งไปกว่านั้น ความในมาตรา ๓๓ ยังกำหนดกรอบเวลาให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องยื่นบัญชี ฯ ถึง ๓ ครั้ง กล่าวคือ ครั้งแรก กรณีเป็นการเข้ารับตำแหน่ง ครั้งที่สอง กรณีเป็นการพ้นจากตำแหน่ง และครั้งที่สามซึ่งเป็นกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ทั้งนี้เพื่อให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีข้อมูลในการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองว่าตลอดระยะเวลาที่ผู้นั้นเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและใช้อำนาจในการบริหารราชการแผ่นดิน ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้นั้น มีทรัพย์สินเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นผิดปกติหรือไม่ หากมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะได้แจ้งให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้นั้น หรือทายาทหรือผู้จัดการมรดกของเขา แล้วแต่กรณี ชี้แจงการได้มาของทรัพย์สินดังกล่าวเพื่อดำเนินการตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๘ ให้ทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นผิดปกตินั้นตกเป็นของ

แผ่นดินต่อไป ดังนั้น หลักเกณฑ์และวิธีการรวมทั้งกรอบเวลาที่มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ กำหนดให้ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องปฏิบัติเกี่ยวกับการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินพร้อมทั้งเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงเป็นกฎหมายพื้นฐานที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองทุกคนต้องรับรู้ และตระหนักว่าเป็นหน้าที่ที่จะพึงต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ผู้ถูกร้องหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองคนใดจะอ้างความไม่รู้กฎหมายเช่นนั้นขึ้นมาเป็นข้อแก้ตัว เพื่อปฏิเสธความรับผิดชอบตามกฎหมายไม่ได้ เพราะมีฉะนั้นกลไกการตรวจสอบการทุจริตประพฤติมิชอบของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ จะไม่เกิดประสิทธิผลต่อการตรวจสอบของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้เลย ข้อแก้ตัวของผู้ถูกร้องตามคำชี้แจงจึงฟังไม่ขึ้น

อาศัยเหตุผลดังที่ได้วินิจฉัยมาข้างต้น จึงทำความเข้าใจในคำวินิจฉัยส่วนตนว่า นายเฉลิม เหล่าสุวรรณ ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีสืบจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี และต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปี นับแต่วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ และประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๘ ข้อ ๓ ประกอบรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐๐ วรรคหนึ่ง วรรคสามและวรรคสี่

นายธานีศ เกศวพิทักษ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตัว
ของ นายนุรักษ์ มาประณีต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒๑/๒๕๕๐

เรื่องพิจารณาที่ ๑๗/๒๕๕๐

วันที่ ๑ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๐

ระหว่าง { คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ร้อง
นายเฉลิม เหล่าสุวรรณ ผู้ถูกร้อง

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดกรณีนายเฉลิม เหล่าสุวรรณ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ผู้ร้อง ส่งคำร้อง ลงวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๕๐ ขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ ประกอบประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ มาตรา ๓๕ กรณีนายเฉลิม เหล่าสุวรรณ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในเวลาที่กำหนดกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบ สรุปได้ว่า นายเฉลิม เหล่าสุวรรณ ผู้ถูกร้อง ดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา ได้รับเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ และพ้นจากตำแหน่งเนื่องจากสมาชิกภาพสิ้นสุดลงตามอายุของสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗

เนื่องด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ (๕) มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ และประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๒ ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ ได้กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีผลทำให้ผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรายได้อยู่ในเกณฑ์ตามประกาศดังกล่าวเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในสามสิบวัน ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี

จากการตรวจสอบปรากฏว่า ในปีงบประมาณ ๒๕๔๒ องค์กรบริหารส่วนจังหวัดสงขลา มีรายได้รวมทั้งสิ้น ๑๕๓,๔๔๘,๓๕๕.๖๑ บาท ซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด มีผลให้ผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์กรบริหารส่วนจังหวัดสงขลา มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ฯ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๓ ภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี รวม ๓ ครั้ง และปรากฏว่า ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชี ฯ เพียง ๒ ครั้ง คือ กรณีเข้ารับตำแหน่งขึ้นเมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๓ และกรณีพ้นจากตำแหน่งขึ้นเมื่อวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๓ ส่วนกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ซึ่งต้องยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อผู้ร้อง ภายในเวลาที่กฎหมายกำหนดแต่อย่างใด สำนักงาน ป.ป.ช. จึงมีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริง รวม ๓ ฉบับ คือ (๑) หนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๓๕๘ ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๘ (๒) หนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๓๖๕ ลงวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๔๘ และ (๓) หนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๓๗๐ ลงวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๘

ต่อมาผู้ร้องได้มีคำสั่งให้รวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติม สรุปได้ดังนี้

(๑) คำสั่ง ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๓๘๕ ลงวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๐ ถึงปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา ขอเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการเข้ารับตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่ง รวมทั้งเอกสารหลักฐาน กรณีองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาได้ดำเนินการแจ้งให้ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อผู้ร้อง ซึ่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา ได้มีหนังสือ ที่ สข ๕๑๐๐๒/๘๔๕ ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๐ ส่งดำเนินเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับผู้ถูกร้องมาให้ผู้ร้องทราบ สรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา ได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบตามลำดับ คือ หนังสือ ที่ สข (ส.จ.) ๕๑๐๐๒/๐๕๔ ลงวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๔๕ แจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบเกี่ยวกับหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ต่อผู้ร้องภายในสามสิบวัน นับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี หากไม่ปฏิบัติตามจะเป็นกรณีใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบภายในเวลาตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนด มีผลทำให้ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีต้องพ้นจากตำแหน่งและห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปี นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งและมีมูลเป็นความผิดอาญา หนังสือ ที่ สข ๕๑๐๐๒/ว.๐๑๑ ลงวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๔๗ แจ้งให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาเข้าร่วมประชุม รับฟังคำชี้แจงเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินจากเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. ก่อนถึงกำหนดพ้นจากตำแหน่ง (๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗) และหนังสือ ที่ สข ๕๑๐๐๒/ว.๐๕๑ ลงวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๔๘ แจ้งให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาเตรียมยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีต่อผู้ร้อง ระหว่างวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ ถึงวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๘ โดยได้ส่งบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินมาพร้อมด้วย

(๒) คำสั่ง ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๐๗๒ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๐ ถึงนางสายใจ เรืองกุล ผู้รับหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๓๕๘ ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๘ นางสายใจให้ถ้อยคำสรุปได้ว่า พยานเป็นญาติกับผู้ถูกร้อง ประกอบอาชีพทำสวนยางพารา และเป็นแพทย์ประจำตำบล พยานเป็นผู้รับหนังสือของสำนักงาน ป.ป.ช. แทนผู้ถูกร้อง เมื่อรับหนังสือแล้วได้นำไปให้นางสาววัลดี เหล่าสุวรรณ ซึ่งเป็นบุตรสาวของผู้ถูกร้อง

(๓) คำสั่ง ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๐๗๓ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๐ ถึงนางสาววัลดี เหล่าสุวรรณ ผู้รับหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๑๓๗๕ ลงวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๔๘ และหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๑๓๓๐ ลงวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ นางสาววัลดีให้ถ้อยคำสรุปได้ว่า พยานเป็นบุตรสาวของผู้ถูกร้อง ประกอบอาชีพรับราชการครูพยานเป็นผู้รับหนังสือของสำนักงาน ป.ป.ช. ดังกล่าวแทนผู้ถูกร้อง เมื่อรับหนังสือแล้วได้นำไปให้ภรรยาของผู้ถูกร้องทั้งสองฉบับ รวมถึงหนังสือที่ได้รับจากนางสายใจ เรืองกุล

(๔) คำสั่ง ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๐๗๕ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๐ ถึงนายสรรเพชญ กุลวิจิตร เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ระดับ ๗ ว ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา นายสรรเพชญ ให้ถ้อยคำสรุปได้ว่า พยานมีหน้าที่ประสานงานกับสมาชิกสภาฯ และสำนักงาน ป.ป.ช. เกี่ยวกับเรื่อง การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา ต่อผู้ร้อง ซึ่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาได้มีหนังสือ ที่ สข (ส.จ.) ๕๑๐๐๒/๐๕๔ ลงวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๔๕ แจ้งเรื่องการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้บริหารและสมาชิก สภาท้องถิ่นต่อผู้ร้อง รวมทั้งได้นำหนังสือกรมการปกครอง ลับ ค่วนมาก ที่ มท ๐๓๑๓.๑/ว.๘๕ ลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๔๕ เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวแจ้งให้ทราบในที่ประชุมสภาฯ สมัยประชุมสามัญ สมัยที่ ๒ ครั้งที่ ๒ ประจำปี ๒๕๔๕ นอกจากนี้ในช่วงวันที่ ๑๗ ตุลาคม ถึงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๔๕ เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. ได้มาปฏิบัติราชการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้บริหารและสมาชิก สภาท้องถิ่นที่ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งไว้แต่ยังดำเนินการไม่เรียบร้อยและตรวจสอบกรณีอื่น ๆ พยานเป็นผู้ประสานงานกับเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. และผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่น ซึ่งผู้ถูกร้องก็ได้เข้าพบ เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. เมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๔๕

(๕) คำสั่ง ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๐๗๘ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๐ ถึงนางสาวเฉลียว จันทรัตน์ ผู้อำนวยการกองกิจการสภา องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา นางสาวเฉลียวให้ถ้อยคำ สรุปได้ว่า พยานมีหน้าที่ในการจัดการประชุมสภาฯ และประชุมคณะกรรมการสภาฯ รวมทั้งดูแล เรื่องสิทธิและสวัสดิการของสภาฯ ทั้งหมด พยานได้เชิญเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. มาให้ความรู้ในเรื่อง การยื่นบัญชีฯ เมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๔๗ ซึ่งเป็นช่วงที่ผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่นใกล้พ้น ตำแหน่ง ปรากฏว่าผู้ถูกร้องไม่ได้เข้าร่วมรับฟังแต่อย่างใด

(๖) คำสั่ง ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๐๕๐ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๐ ถึงนายกม
เรื่องกุล อติตรองนายกและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา นายคมให้ถ้อยคำสรุปได้ว่า
พยาน ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อผู้ร้อง ทั้งกรณีเข้ารับตำแหน่ง กรณีพ้นจาก
ตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี รวม ๓ ครั้ง โดยทราบจากเจ้าพนักงาน
ป.ป.ช. ที่ได้มาตรวจสอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และมาให้ความรู้และแนะนำในเรื่อง
การยื่นบัญชีดังกล่าว

(๗) คำสั่ง ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๐๗๖ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๐ ถึงผู้ถูกร้อง
โดยผู้ถูกร้องให้ถ้อยคำสรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องทราบว่า มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและ
หนี้สินต่อผู้ร้อง ทั้ง ๓ กรณี คือ กรณีเข้ารับตำแหน่ง กรณีพ้นจากตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่ง
มาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี เนื่องจากเคยรับฟังการบรรยายของเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. เกี่ยวกับการยื่นบัญชี ฯ
และได้ยื่นบัญชี ฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งแล้ว แต่ไม่ได้ยื่นบัญชีกรณีพ้นจาก
ตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี เพราะคิดว่าไม่มีความสำคัญ และทราบว่าการไม่ยื่นบัญชี ฯ มีโทษ
ทางอาญาและห้ามเล่นการเมืองห้าปี แต่เห็นว่าเป็นโทษที่ไม่หนัก และคิดว่าจะไม่เล่นการเมืองท้องถิ่นอีก
จึงไม่ได้ยื่นบัญชี ฯ ในครั้งนั้น โดยมีเจตนาจะไม่ยื่นบัญชี ฯ กรณีดังกล่าวจริง สำหรับหนังสือจาก
สำนักงาน ป.ป.ช. ที่ส่งมานั้น ได้สอบถามบุคคลในบ้านแล้วทราบว่า มีหนังสือส่งมาที่บ้านจริงแต่คิดว่า
ไม่ใช่เอกสารสำคัญ จึงไม่ได้ใส่ใจและนำมาเปิด

ผู้ร้องได้พิจารณาเรื่องนี้ในการประชุมครั้งที่ ๓๘/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๐
มีมติด้วยคะแนนเสียงเอกฉันท์ว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสาร
ประกอบต่อผู้ร้องภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีในตำแหน่ง
สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
การป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ ประกอบประกาศคณะปฏิรูป
การปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ ลงวันที่ ๓๐
กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓ จึงขอให้คณะกรรมการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด

คณะกรรมการรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เห็นว่า กรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
(ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ ประกอบประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓ จึงรับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณาวินิจฉัย

คณะกรรมการรัฐธรรมนูญให้โอกาสผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา โดยได้ส่งหนังสือลงวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๕๐ แจ้งให้ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในสิบห้าวันนับแต่วันรับหนังสือดังกล่าว ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ลงวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๕๐ ต่อคณะกรรมการรัฐธรรมนูญ สรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อผู้ร้อง เพียง ๒ ครั้ง คือ กรณีเข้ารับตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่ง แต่กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นด้วยเหตุว่า เมื่อได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาจนครบวาระในตำแหน่ง ก็ได้ลงสมัครเลือกตั้งอีก ผู้ถูกร้องได้รับการศึกษาน้อย ทำให้ไม่สามารถเข้าใจในกฎหมายของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ว่าต้องปฏิบัติอย่างไร และไม่ทราบว่า มีโทษทางอาญาถึงจำคุกด้วย ผู้ถูกร้องเข้าใจเพียงว่า ห้ามลงเลือกตั้งอีก การที่ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบก็ด้วยความช่วยเหลือของเพื่อนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด แต่หลังจากผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งแล้ว ก็เลิกทำกิจกรรมทางการเมืองและไม่ได้พบเพื่อนอดีตสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอีก จึงไม่มีใครช่วยเหลือ ให้คำแนะนำจึงเข้าใจว่า ไม่มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบอีกหลังพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี

คณะกรรมการรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องแล้วเห็นว่า ข้อเท็จจริงเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้แล้ว มีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยชี้ขาดว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ ประกอบประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓ หรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐๐ บัญญัติว่า

“ให้คณะกรรมการรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ เป็นศาลรัฐธรรมนูญตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ โดยให้ผู้ดำรงตำแหน่งประธานศาลฎีกาเป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งประธานศาลปกครองสูงสุดเป็นรองประธานศาลรัฐธรรมนูญ แต่ให้ผู้พิพากษาในศาลฎีกาหรือตุลาการในศาลปกครองสูงสุดที่ได้รับเลือกตามมาตรา ๓๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ คงดำรงตำแหน่งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ซึ่งต้องไม่เกินหนึ่งร้อยห้าสิบวันนับแต่วันที่ได้มีการแต่งตั้งประธานสภาผู้แทนราษฎรและผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรภายหลังจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปครั้งแรกตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้

มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๐๕ (๓) มาตรา ๒๐๗ (๑) (๒) และมาตรา ๒๐๘ (๕) มาใช้บังคับกับการดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามวรรคหนึ่ง

ให้บทบัญญัติมาตรา ๓๕ วรรคสอง วรรคสามและวรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ ยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปจนกว่าจะมีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญขึ้นใช้บังคับ

บรรดาคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างดำเนินการของคณะกรรมการรัฐธรรมนูญตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรานี้ดำเนินการต่อไป และเมื่อมีการแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญนี้แล้ว บรรดาคดีหรือการที่ค้างดำเนินการนั้นให้โอนไปอยู่ในอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญที่แต่งตั้งขึ้นใหม่นั้น

ในระหว่างที่ยังมิได้มีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจออกข้อกำหนดเกี่ยวกับวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัยได้ แต่ทั้งนี้ ต้องตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปี นับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้”

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๔ บัญญัติไว้ดังนี้

มาตรา ๔ บัญญัติว่า “ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ... “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” หมายความว่า ... (๕) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรายได้หรืองบประมาณไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ...”

มาตรา ๓๒ บัญญัติว่า “ให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะตามที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว ตามแบบที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่ง

ทรัพย์สินและหนี้สินที่ต้องแสดงรายการให้รวมทั้งทรัพย์สินและหนี้สินในต่างประเทศ และทรัพย์สินที่มีได้อยู่ในความครอบครองของผู้ยื่น คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะด้วย

ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามวรรคหนึ่งผู้ใดดำรงตำแหน่งทางการเมืองมากกว่าหนึ่งตำแหน่ง ให้ผู้นั้นแยกการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินทุกตำแหน่งตามระยะเวลาการยื่นบัญชีที่กำหนดไว้สำหรับตำแหน่งนั้นๆ”

มาตรา ๓๓ บัญญัติว่า “การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๓๒ ให้ยื่นพร้อมเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา โดยผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้า พร้อมทั้งจัดทำรายละเอียดของเอกสารประกอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นด้วย และต้องยื่นภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

- (๑) ในกรณีที่เป็นกรเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง
- (๒) ในกรณีที่เป็นกรพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง
- (๓) ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งได้ยื่นบัญชีไว้แล้ว ตายในระหว่างดำรงตำแหน่งหรือก่อนยื่นบัญชีหลังจากพ้นจากตำแหน่ง ให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดกยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่ในวันที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นตายภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ดำรงตำแหน่งตาย

ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง นอกจากต้องยื่นบัญชีตาม (๒) แล้ว ให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้งหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย”

มาตรา ๓๔ บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในเวลาที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนด หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีกรกระทำดังกล่าว แล้วแต่กรณี และห้ามมิให้ผู้นั้นดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง ในการนี้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดว่าเป็นการจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองที่ดำรงอยู่แต่ไม่กระทบกระเทือนกิจการที่ผู้นั้นได้กระทำไปในตำแหน่งดังกล่าว”

ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ เรื่อง การดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๕๘

ข้อ ๓ บัญญัติว่า “กรณีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ภายในเวลาที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนด ให้ดำเนินการตามมาตรา ๓๔ เช่นเดียวกับกรณีการจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ”

สำหรับประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๒ ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ นั้น ได้ประกาศกำหนดให้ผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในองค์กรบริหารส่วนจังหวัดที่มีรายได้ไม่ต่ำกว่าหนึ่งร้อยล้านบาทเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ตามมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยให้รายได้ขององค์กรบริหารส่วนจังหวัด

ที่กำหนดดังกล่าว หมายถึงรายได้ รวมเงินอุดหนุน เงินสะสม และเงินกู้ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ในปีงบประมาณที่ผ่านมา

พิจารณากันแล้ว คดีมีปัญหาวินิจฉัยประการแรกว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัย คำร้องนี้หรือไม่ เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐๐ วรรคสี่ บัญญัติให้บรรดาคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างการดำเนินการของคณะกรรมการรัฐธรรมนูญ ตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรานี้ดำเนินการต่อไปได้ เมื่อคดีนี้เป็นคดีที่ค้างการพิจารณา ของคณะกรรมการรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๔ ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคดีนี้ต่อไปได้

ปัญหาต้องวินิจฉัยต่อไปมีว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามคำร้องหรือไม่ ได้ความว่า ในปีงบประมาณ ๒๕๔๒ องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา มีรายได้รวมทั้งสิ้น ๑๕๓,๔๔๘,๑๕๕.๖๑ บาท ซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด มีผลให้ผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ฯ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๓ ภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งมาแล้ว เป็นเวลาหนึ่งปี รวม ๓ ครั้ง และปรากฏว่า ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชี ฯ เพียง ๒ ครั้ง คือ กรณีเข้ารับ ตำแหน่งยื่นเมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๓ และกรณีพ้นจากตำแหน่งยื่นเมื่อวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๓ ส่วนกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ซึ่งต้องยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ ต่อผู้ร้องภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด ผู้ถูกร้องอ้างว่า ไม่ได้ยื่นเพราะเมื่อได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิก สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาจนครบวาระในตำแหน่งก็ได้ลงสมัครเลือกตั้งอีกผู้ถูกร้อง ได้รับการศึกษาน้อย ทำให้ไม่สามารถเข้าใจในกฎหมายของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ว่าต้องปฏิบัติ อย่างไร และไม่ทราบว่ามีโทษทางอาญาถึงจำคุกด้วย ผู้ถูกร้องเข้าใจเพียงว่า ห้ามลงเลือกตั้งอีกการที่ ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบก็ด้วยความช่วยเหลือของ เพื่อนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด แต่หลังจากผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งแล้ว ก็เลิกทำกิจกรรม ทางการเมือง และไม่ได้พบเพื่อนอดีตสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอีก จึงไม่มีใครช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ผู้ถูกร้องเข้าใจว่าไม่มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสาร

ประกอบอีกหลังพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี กรณีจึงถือได้ว่าผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อผู้ร้อง ในกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ตามคำร้อง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า นายเฉลิม เหล่าสุวรรณ ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี และต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปี นับแต่วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ และประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๕ ข้อ ๓ ประกอบรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐๐ วรรคหนึ่ง วรรคสามและวรรคสี่

นายสุรเกียรติ์ มาประณีต

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลอาญา

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตัว
ของ นายวิชัย ชื่นชมพูนุท ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒๑/๒๕๕๐

เรื่องพิจารณาที่ ๑๗/๒๕๕๐

วันที่ ๑ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๐

ระหว่าง { คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ร้อง
นายเฉลิม เหล่าสุวรรณ ผู้ถูกร้อง

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดกรณีนายเฉลิม เหล่าสุวรรณ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ร้อง ขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดกรณีนายเฉลิม เหล่าสุวรรณ ผู้ถูกร้อง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อผู้ร้อง ตามกฎหมายผู้ถูกร้องต้องยื่นบัญชี ฯ ต่อผู้ร้องรวมสามครั้ง คือ ครั้งที่หนึ่งในวาระเข้าดำรงตำแหน่ง ครั้งที่สองในวาระพ้นจากตำแหน่ง ครั้งที่สามในวาระพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ผู้ร้องตรวจพบว่าผู้ถูกร้องยื่นบัญชี ฯ เพียง ๒ ครั้ง ในวาระเข้ารับตำแหน่งและในวาระพ้นจากตำแหน่ง แต่ผู้ถูกร้องไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบในวาระพ้นจากตำแหน่งครบหนึ่งปี โดยมีได้แจ้งเหตุขัดข้อง ทั้งนี้ผู้ถูกร้องได้รับหนังสือที่สำนักงาน ป.ป.ช. แจ้งเตือนรวม ๓ ฉบับแล้ว แต่ผู้ถูกร้องคิดว่าไม่มีความสำคัญและไม่คิดว่าจะเล่นการเมืองท้องถิ่นอีก ผู้ร้องจึงขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดว่าผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบในวาระพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี และห้ามมิให้ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปี นับตั้งแต่วันที่ ๔

กฎหมาย ๒๕๔๗ ซึ่งเป็นวันที่พ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ ประกอบประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓

ประเด็นพิจารณาเบื้องต้น

ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณากรณีตามคำร้องนี้หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่าโดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ มาตรา ๓๕ ได้บัญญัติหลักการไว้ว่า บรรดาการใดที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจของ ศาลรัฐธรรมนูญ ให้เป็นอำนาจของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ประกอบกับประกาศคณะปฏิรูป การปกครองฯ ฉบับที่ ๓๑ ข้อ ๓ กำหนดให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตฯ ยังคงใช้บังคับต่อไป ดังนั้นเมื่อมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจในการวินิจฉัย กรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ และมีคำสั่งให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่ง และห้ามดำรง ตำแหน่งทางการเมืองห้าปีนับแต่วันพ้นจากตำแหน่งได้ ขณะที่ผู้ร้องยื่นคำร้อง คณะตุลาการรัฐธรรมนูญ จึงมีอำนาจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ มาตรา ๓๕ และเมื่อประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แล้ว บทเฉพาะกาล มาตรา ๓๐๐ วรรคหนึ่ง วรรคสามและวรรคสี่ บัญญัติให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ เป็นศาลรัฐธรรมนูญตามบทบัญญัติ แห่งรัฐธรรมนูญนี้ และให้บทบัญญัติมาตรา ๓๕ วรรคสอง วรรคสามและวรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ ยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปและบรรดาคดี หรือการใดที่อยู่ในระหว่างดำเนินการของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญให้ศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการต่อไป ดังนั้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจพิจารณากรณีตามคำร้องนี้ได้

ประเด็นวินิจฉัย

ประเด็นที่หนึ่ง ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสาร ประกอบ ตามคำร้องของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือไม่

ประเด็นที่สอง ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองและห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปีนับแต่เมื่อใด

พิจารณาประเด็นที่หนึ่งแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ (๕) มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ และประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ฉบับลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๒ และประกาศฯ ฉบับลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๓ ได้กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรายได้อยู่ในเกณฑ์ตามประกาศดังกล่าวมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อผู้ร้องภายใน ๓๐ วัน ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่ง หรือพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี แล้วแต่กรณี ในปีงบประมาณ ๒๕๔๒ องค์กรบริหารส่วนจังหวัดสงขลามีรายได้ รวมทั้งสิ้นจำนวน ๑๕๓,๔๔๘,๓๕๕.๖๑ บาท ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ตามประกาศดังกล่าว มีผลทำให้ผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์กรบริหารส่วนจังหวัดสงขลา มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อผู้ร้อง ตามมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ เมื่อเข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี การที่ผู้ถูกร้องได้รับหนังสือที่สำนักงาน ป.ป.ช. แจ็งเดือนเกี่ยวกับการยื่นบัญชีฯ ในวาระพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีรวมสามฉบับแล้ว แต่มีเจตนาที่จะไม่เล่นการเมืองอีกต่อไป จึงไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบในวาระพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีต่อผู้ร้อง ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อผู้ร้องตามมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒

สำหรับกรณีตามประเด็นที่สอง พิจารณาแล้วเห็นว่าเนื่องจากผู้ถูกร้องพ้นจากการดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาองค์กรบริหารส่วนจังหวัดสงขลาเนื่องจากครบวาระการดำรงตำแหน่งเมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑ และไม่ได้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยให้ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งอีก ส่วนคำขอที่ห้ามมิให้ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งนั้น

เมื่อฟังได้ว่าผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อผู้ร้อง ตามที่กฎหมายกำหนด ผู้ถูกร้องจึงต้องถูกห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ อันเป็นวันที่ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่ง

นายวิชัย ชื่นชมพูนุท

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ตัวอย่าง

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน

ของ นายสมชาย พงษ์ธา ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒๑/๒๕๕๐

เรื่องพิจารณาที่ ๑๗/๒๕๕๐

วันที่ ๑ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๐

ระหว่าง { คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ร้อง
นายเฉลิม เหล่าสุวรรณ ผู้ถูกร้อง

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดกรณีนายเฉลิม เหล่าสุวรรณ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ผู้ร้อง ส่งคำร้อง ลงวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๕๐ กรณีนายเฉลิม เหล่าสุวรรณ ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อผู้ร้องภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี และห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ซึ่งเป็นวันที่ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา ตามความเป็นจริง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องสรุปได้ว่า ในปีงบประมาณ ๒๕๔๒ องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา มีรายได้รวมทั้งสิ้น ๑๕๓,๔๔๘,๓๕๕.๖๑ บาท ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๒ ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑

กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ โดยกำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรายได้ในปีงบประมาณที่ผ่านมาไม่ต่ำกว่าหนึ่งร้อยล้านบาท เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อผู้ร้องภายในสามสิบวัน ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ผู้ถูกร้องได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์กรบริหารส่วนจังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ และได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบกรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งต่อผู้ร้องเมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๓ และวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๗ ตามลำดับแล้ว ส่วนกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ครบกำหนดที่จะต้องยื่นต่อผู้ร้องในวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๔๘ แต่ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบแต่อย่างใด

สำนักงาน ป.ป.ช. ได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริงในกรณีไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี โดยส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปยังภูมิลำเนาของผู้ถูกร้อง รวม ๓ ฉบับ ดังนี้

ครั้งที่ ๑ หนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๓๕๘ ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๘ ปรากฏชื่อ สายใจ เรืองกุล เป็นผู้รับแทน

ครั้งที่ ๒ หนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๓๗๕ ลงวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๔๘ ปรากฏชื่อ วัฒนดี เป็นผู้รับแทน

ครั้งที่ ๓ หนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๓๓๐ ลงวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ ปรากฏชื่อ วัฒนดี เหล่าสุวรรณ เป็นผู้รับแทน

ผู้ร้องได้มีคำสั่ง ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๑/๐๓๘๕ ลงวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๐ ถึงปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา ขอเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการเข้ารับตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และเอกสารหลักฐาน กรณีองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาได้มีการดำเนินการแจ้งให้ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อผู้ร้อง

องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาได้มีหนังสือ ที่ สข ๕๑๐๐๒/๘๔๕ ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๐ ส่งสำเนาเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับผู้ถูกร้องมาให้ผู้ร้อง สรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องได้รับเลือกตั้ง

เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑ ในการนี้ องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาได้มีหนังสือ ที่ สข (ส.จ.) ๕๑๐๐๒/๐๕๔ ลงวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๔๕ เรื่อง การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่น มาเพื่อทราบเกี่ยวกับหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อผู้ร้องภายในสามสิบวัน นับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี และหากไม่ปฏิบัติตาม จะเป็นกรณีใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบภายในเวลาตามที่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนด มีผลทำให้ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีต้องพ้นจากตำแหน่งและห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปี นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งและมีมูลเป็นความผิดทางอาญา

ก่อนพ้นจากตำแหน่งของผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาได้มีหนังสือ ที่ สข ๕๑๐๐๒/ว.๐๑๑ ลงวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๔๗ เรื่อง ประชุมชี้แจงเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน แจ้งให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาเข้าร่วมประชุม และชี้แจงเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน จากเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. และก่อนพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลามาแล้ว เป็นเวลาหนึ่งปี องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา ได้มีหนังสือ ที่ สข ๕๑๐๐๒/ว.๐๕๑ ลงวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๔๘ เรื่อง การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน เพื่อแจ้งให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาเตรียมยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้ว เป็นเวลาหนึ่งปีต่อผู้ร้อง ระหว่างวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ ถึงวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๘ และส่งบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินมาพร้อมด้วย

ต่อมาผู้ร้องได้มีคำสั่งเชิญผู้ถูกร้อง และผู้เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำ และเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. ได้สอบปากคำผู้ถูกร้อง และผู้เกี่ยวข้อง สรุปได้ดังนี้

(๑) พยานบุคคลจำนวน ๕ คน คือ

นางสาวสายใจ เรืองกุล และนางสาววัลติ เหล่าสุวรรณ เป็นบุคคลที่รับหนังสือของ สำนักงาน ป.ป.ช. ที่ส่งไปยังผู้ถูกร้องเพื่อให้มายื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

นายสรรเพชญ์ กุลวิจิตร เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ระดับ ๗ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา มีหน้าที่ประสานงานกับสมาชิกสภาฯ และสำนักงาน ป.ป.ช. เกี่ยวกับเรื่องการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินฯ ของผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา ต่อผู้ร้อง ซึ่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาได้มีหนังสือ ที่ สข (ส.จ.) ๕๑๐๐๒/๐๕๔ ลงวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๔๕ เรื่อง การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาเพื่อแจ้งเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อผู้ร้อง นอกจากนี้ได้นำหนังสือกรมการปกครอง ลับด่วนมาก ที่ มท ๐๓๑๓.๑/ว.๘๕ ลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๔๕ เรื่อง การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่นแจ้งให้ทราบในที่ประชุมสภาฯ สมัยประชุมสามัญ สมัยที่ ๒ ครั้งที่ ๒ ประจำปี ๒๕๔๕ นอกจากนี้ในช่วงวันที่ ๑๗ ถึงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๔๕ เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. ได้มาปฏิบัติราชการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่นที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินกรณีเข้ารับตำแหน่งไว้แต่ยังดำเนินการไม่เรียบร้อยและตรวจสอบกรณีอื่น ๆ พยานเป็นผู้ประสานงานกับเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. และผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่น ซึ่งผู้ถูกร้องก็ได้เข้าพบเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. เมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๔๕

นางสาวเฉลียว จันทร์ตัน ผู้อำนวยการกองกิจการสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา มีหน้าที่ในการจัดการประชุมสภาฯ และประชุมคณะกรรมการสภาฯ รวมทั้งดูแลเรื่องสิทธิและสวัสดิการของสภาฯ ทั้งหมด พยานได้เชิญเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. มาให้ความรู้ในเรื่องการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินเนื่องจากเป็นช่วงที่ผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่นใกล้พ้นตำแหน่ง ซึ่งอาจไม่เข้าใจและดำเนินการไม่ถูกต้อง และในวันที่มีการบรรยายผู้ถูกร้องไม่ได้เข้าร่วมรับฟังแต่อย่างใด

นายคม เรืองกุล อธิบดีรองนายกและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อผู้ร้องทั้ง ๓ กรณี คือ กรณีเข้ารับตำแหน่ง กรณีพ้นจากตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี โดยทราบจากเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. ที่ได้มาตรวจสอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และมาให้ความรู้และแนะนำในเรื่องการยื่นบัญชีดังกล่าว

(๒) ผู้ถูกร้องให้ถ้อยคำสรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องทราบว่า มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อผู้ร้อง ทั้ง ๓ กรณี ดังกล่าว เนื่องจากเคยรับฟังการบรรยายของเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. เกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน